

KONTROLLUTVALGET I ÅSNES KOMMUNE

OVERORDNET ANALYSE OG PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

FOR
ÅSNES KOMMUNE

2017-2020

Utarbeidet av Glåmdal sekretariat IKS
Behandlet i kontrollutvalget 26.10.16
Vedtatt i kommunestyret 5.12.16, sak 142/16

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Innledning	3
1.1	Forvaltningsrevisjon	3
1.2	Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon	3
1.3	Risiko- og vesentlighetsvurderinger. Begreper	4
1.4	Kilder	5
2	Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020	6
2.1	Innledning	6
2.2	Forslag til prosjekter	6
2.3	Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonen	7
2.4	Endringer	7
3	Overordnet analyse - overordnet perspektiv	8
3.1	Lokaldemokrati	8
3.2	Kommunal tjenesteproduksjon	8
3.3	Bærekraftig utvikling	9
3.4	Tillitsskapende forvaltning	9
4	Åsnes kommune	9
4.1	Organisering	9
4.2	Kommunens økonomi	10
4.3	Tjenester	13
4.4	Intern kontroll og etisk fokus	15
4.5	Eksternt tilsyn	15
4.6	Tidligere revisjonsrapporter	15
5	Vurderinger - risiko og vesentlighet	16
5.1	Rådmannens stab	16
5.2	Tekniske tjenester	18
5.3	Oppvekst (skoler og barnehager)	20
5.4	Helse og omsorg	21
5.5	Andre overordnede perspektiver /eventuelle fellesprosjekter	24
6	Åsnes kommuneskoger KF	27
6.1	Organisering	27
6.2	Økonomi	27
6.3	Vurdering, risiko og vesentlighet	27
	Vedlegg 1 – Informasjon om de ulike områdene/enhetene	28
	Rådmannens stab	28
	Administrasjon	28
	Barneverntjenesten	29
	Kultur	30
	Tekniske tjenester	30
	Eiendoms- og beredskapsavdelingen	31
	Virksomhet for plan og kommunalteknikk	32
	Oppvekst (skoler og barnehager)	35
	Barnehager	35
	Grunnskolen	36
	Helse og omsorg	39
	Pleie og omsorg	39
	Helsetjenester	40
	NAV Åsnes	41
	Oversikt over øvrige vedlegg	43

1 Innledning

1.1 Forvaltningsrevisjon

Ifølge kommunelovens § 77, nr. 4 og forskrift om kontrollutvalg § 9, er det kontrollutvalgets ansvar å påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Av departementets merknader til paragrafen framgår det at det i siste instans påhviler kommunestyret å sørge for at det blir mulig for kontrollutvalget å oppfylle forskriftens krav på dette punktet, blant annet ved å stille de nødvendige budsjettmidler til rådighet for kontrollutvalget.

Målet med forvaltningsrevisjon er å bidra til at virksomheten blir mer kostnads- og formåls effektiv. Forvaltningsrevisjonens innhold er utdypet i forskrift om revisjon § 7, første ledd:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Herunder om

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,*
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,*
- c) regelverket etterleves,*
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,*
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,*
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.*

Forvaltningsrevisjonen er med andre ord et viktig verktøy for kommunens øverste politiske organ, for å føre tilsyn og kontroll med kommunens totale forvaltning og de resultater som oppnås. Forvaltningsrevisjon søker også å avdekke forbedringspotensialer i virksomhetene og ønsket er at resultatene av forvaltningsrevisjon har en positiv effekt på organisasjonsmessig læring og utvikling.

1.2 Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal i henhold til forskriften § 10, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, som skal vedtas av kommunestyret.

"Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter."

Av 2. ledd framgår det at planen skal baseres på en overordnet analyse. Selve forskriftsteksten gir ingen føringer på hva en slik overordnet analyse er, eller hvordan den skal gjennomføres, bortsett fra at den skal bygge på risiko- og vesentlighetsvurderinger med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter. Imidlertid har Norges Kommunerevisorforbund utarbeidet en veileder¹, som vi har hentet inspirasjon fra.

I kommentarene til forskriften er det sagt at det kan være hensiktsmessig å utarbeide en årlig plan, eventuelt at planen revurderes hvert år, ettersom endringer skjer raskt og forutsetningene kan endre

¹ http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/OA_Veileder.pdf

seg. Ettersom det legges opp til at kontrollutvalget kan få myndighet til å gjøre endringer i planen, har sekretariatet vurdert det som mest realistisk å få lagt fram en ny plan hvert fjerde år, men med en revidering av planen etter to år (i 2018). Det ble gjennomført en overordnet analyse for Åsnes i 2012 og kommunestyret vedtok plan for forvaltningsrevisjon for 2013-2016 i møtet 25.2.13, sak 008/13. En revidert plan for perioden 2015-2016 ble vedtatt i kommunestyret 23.3.15, sak 030/15.

Vi har valgt å legge analysen og planen i samme dokument. Etter innledningen i kapittel 1, følger plan for forvaltningsrevisjon (kapittel 2). Den overordnede analysen starter i kapittel 2 med en beskrivelse av overordnet perspektiv. I kapittel 3 følger en beskrivelse av kommunen. Selve vurderingen/analysen er omtalt i kapittel 5, og foretaket i kapittel 6. I vedlegg 1 har vi lagt inn regnskapstall og kostratall for deler av kommunens virksomhet. Perioden for planen satt til 2017-2020, ettersom den legges fram helt på slutten av 2016.

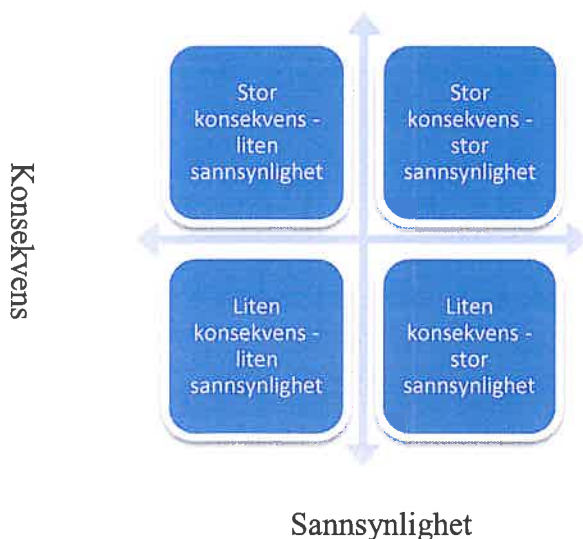
I kommentarene til forskriften sies det også at det er naturlig at eventuell forvaltningsrevisjon gjennom selskapskontroll samordnes med forvaltningsrevisjon i kommunens virksomhet. Vi har lagt fram en egen plan for selskapskontroll, men i kapittel 2, plan for forvaltningsrevisjon, tar vi inn en oversikt over vedtatt/foreslått forvaltningsrevisjon i selskaper.

Den overordnede analysen er gjennomført av Glåmdal sekretariat IKS.

1.3 Risiko- og vesentlighetsvurderinger. Begreper.

Analysen er bygd på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Risiko er sannsynligheten for at en uønsket hendelse skal oppstå, eller at kommunens målformuleringer ikke nås. Vesentlighet har å gjøre med hvor store konsekvenser det vil ha dersom det negative inntreffer.

Den overordnede analysen skal brukes til å identifisere på hvilke områder risikoen er størst. I tillegg må vi ta med i vurderingen hvilke konsekvenser hendelsen vil kunne få og hvor sannsynlig det er at den oppstår. I uttrykket risiko- og vesentlighetsvurdering ligger at det skal gjøres en vurdering av, på hvilke områder av kommunens virksomhet det er risiko for vesentlige avvik, i forhold til vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten. Risikovurderingen kan illustreres slik:

1.4 Kilder

I departementets merknader til bestemmelsen omtales overordnet analyse nærmere. Her framgår det at hensikten med analysen er å framskaffe relevant informasjon om kommunens virksomhet slik at kontrollutvalget settes i stand til å legge en plan for forvaltningsrevisjon, og foreta en prioritering av aktuelle forvaltningsrevisjonsprosjekter.

For å kunne gjennomføre en overordnet analyse, må vi nødvendigvis ned på et visst detaljnivå i undersøkelsene. Likeledes er det behov for å benytte flere kilder til undersøkelsene. De viktigste kildene vi har benyttet oss av er:

- Kommunens årsberetning og regnskap for 2014-2015.
- Eventuelle andre rapporter i kommunen, planer.
- Kommunes hjemmeside på internett
- Samtaler med ordføreren og rådmannen.
- Spørreskjemaer til kommunalsjefene/etatssjefene.²
- Spørreskjema til Åsnes kommuneskoger KF.
- Spørreskjema til og samtale med kontrollutvalgets medlemmer.
- Spørreskjema til formannskapsmedlemmene.³
- Samtaler med Hedmark Revisjon IKS, erfaringer fra regnskapsrevisjon.
- Tidligere overordnet analyse og gjennomført forvaltningsrevisjon.
- Tilsynsrapporter fra andre instanser (eks. Fylkesmannen osv.)
- Tallframstillinger, (KOSTRA-tall⁴), www.ssb.no/kostra/
- Skoleporten <http://skoleporten.udir.no/>
- Kommunebarometeret http://www.kommunal-rapport.no/artikkel/her_er_arets_utgave_av_kommunebarometeret?ip_login_no_cache=401b7442ca8ea098ffd292c8f34ad355
- KMDs produksjonsindeks <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunedata/produksjonsindeks2/id2507960/>
- Eventuelle lokale oppslag i media eller saker tatt opp i media i et nasjonalt perspektiv.

---

² Det er sendt spørreskjemaer til 6 personer, **2 personer har ikke svart**.

³ Kun ett av formannskapsmedlemmer (ordfører fikk ikke denne henvendelsen) har svart.

⁴ KOSTRA er et rapporteringssystem (KOMMune STATistisk RAPportering) fra kommunen og kommunale virksomheter til SSB. Det som rapporteres er regnskapstall og nøkkeltall fra de forskjellige tjenesteområdene i kommunene.

2 Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020

2.1 Innledning

Som nevnt innledningsvis er det sagt i Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner at kontrollutvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen skal utarbeides minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. Planen skal bygge på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger.

På denne bakgrunn av den overordnede analysen og diskusjoner i kontrollutvalget, har kontrollutvalget satt opp en oversikt over områder som anbefales belyst nærmere. Konkrete problemstillinger blir lagt fram ved bestillingen.

2.2 Forslag til prosjekter

Områder	Forslag prosjekter (temaer)	Prioritet
IKT-sikkerhet	Tilganger/avganger, fysisk sikkerhet, sårbarhet osv., inkludert journalføring, off.lov/forvaltningslov/arkiv	2017
Næringsutvikling	Hvordan jobber kommunen med næringsutvikling? (mindre prosjekt)	2017
Miljøarbeidertjenesten/ samordning av tjenester	Om kommunen sikrer forsvarlig gjennomføring av personlig assistanse (ivareta egenomsorg og nødvendig tilsyn, bistand til aktivisering, bistand til opplæring for å opprettholde eller øke funksjons- og mestringsevne) for utviklingshemmede og at de får nødvendig helsehjelp mm. Fokus på brukeren.	2018 ①
Økonomikontoret	Rutiner, ressurser og kompetanse (mindre prosjekt)	2018
Tildelingskontoret	Rutiner for tildeling av tjenester (mindre prosjekt)	2018
Oppvekst	Skoleresultater, kompetanse i skolen (eventuelt fellesprosjekt med alle kommunene i regionen)	2018- 2019②
NAV sosial	Hvordan NAV Åsnes er organisert og styrt, hvordan fungerer organisasjons- og styringsmodellen, samt om hvilken effekt opprettelsen av kontoret har hatt for brukerne. Det kan også være aktuelt med en gjennomgang av grunnlaget for økonomisk sosialhjelp.	2019
Investeringsprosjekter	Kostnadsberegning, styring, rapportering og evaluering.	2020
Barnevern	Saksbehandling/økonomi/fosterhjem	2020
Administrasjon og styring	Er sakene til kommunestyret godt nok utredet, mht. konsekvenser og alternativer, blir vedtak fulgt opp og følges forvaltningsloven og offentlighetsloven?	Reserve
Spesialundervisning	Får elevene de tjenestene som de har rett til, blir spesialundervisningen tilrettelagt på en tilfredsstillende måte? Saksbehandling/samhandling osv.	Reserve
Innkjøp	Lov om offentlige anskaffelser	Reserve

① Forbehold om at Statens helsetilsyn igangsetter undersøkelser på samme område.

② Avventer prosjektet «Kultur for læring» som skal gjennomføres i fylkets regi.

Etter de ressursene som er avsatt til forvaltningsrevisjon i Åsnes kommune, kan vi ikke forventet mer enn ett prosjekt pr. år. Det er derfor flere foreslått prosjekter enn det er ressurser til. Noen av prosjektene kan gjennomføres med litt færre ressurser (mindre prosjekter) slik at det kan gjennomføres flere på ett år. Hvis noen av prosjektene blir gjennomført i flere kommuner, vil også dette redusere tidsbruken for hver kommune og gi muligheter for flere prosjekter pr. år. Dette vurderes fortløpende, jf. også det som er sagt i pkt. 4.

Det er i **plan for selskapskontroll** (for perioden 2016-2019) foreslått følgende **forvaltningsrevisjoner**⁵:

Selskap	Kontroller	Kommentarer
Atico AS	<ul style="list-style-type: none"> Forvaltningsrevisjon	Drift og organisering, kompetanse og kultur
Solør Renovasjon IKS	<ul style="list-style-type: none"> Forvaltningsrevisjon	Lov om offentlige anskaffelser

2.3 Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonen

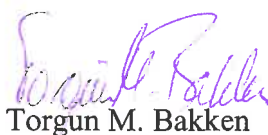
Etter at kommunestyret har vedtatt plan for forvaltningsrevisjon, vil kontrollutvalget sørge for å bestille forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget vedtar problemstillinger, prosjektplan og ressurser, og om det i så fall skal gjennomføres foranalyse. Bestillingen sendes Hedmark Revisjon IKS. Revisjonen skal levere revisjonsrapporter i henhold til den foretatte bestillingen og god kommunal revisjonsskikk på området (RSK 001⁶).

I tråd med forskrift om revisjon § 8 skal revisor rapportere fortløpende til kontrollutvalget om resultater av gjennomført forvaltningsrevisjon. Videre er kontrollutvalget pålagt ansvar for å rapportere til kommunestyret. Med mindre kommunestyret vedtar spesielle bestemmelser for når og hvordan denne rapporteringen skal foregå, er det opp til kontrollutvalget å finne en hensiktsmessig form og frekvens på dette. Rapport og resultater fra det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekt legges fortløpende frem for kommunestyret.

2.4 Endringer

Hvis forutsetningene skulle endre seg, kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. Årsaken til endringen rapporteres til kommunestyret.

Åsnes, 26.10.16
Arne Granvoll (sign.)
leder av kontrollutvalget

Torgun M. Bakken
sekretariatsleder

⁵ Forslag fra kontrollutvalgets side. I skrivende stund er ikke planen behandlet enda i kommunestyret.

⁶ Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av Norges Kommunerevisorforbund 23.5.05 og gjort gjeldene som god kommunal revisjonsskikk for prosjekter fra 1. oktober 2005.

3 Overordnet analyse - overordnet perspektiv

Selve begrepet overordnet analyse indikerer at analysen må ta utgangspunktet i kommunens virksomhet på et overordnet plan. Selv om risiko- og vesentlighetsvurdering ideelt sett burde vært gjennomført i forhold til kommunens egne målformuleringer på enhetsnivå, blir ikke dette gjort i denne analysen, da dette blir for omfattende. Imidlertid er det i spørreskjemaet til kommunalsjefene/etatslederne stilt spørsmål om gjennomfører egne risikovurderinger, og resultatet av denne vurderingen vil ligge som et bakgrunnstykke for analysen, jf. også det som er sagt innledningsvis under kap. 1.3 om risiko generelt.

Med utgangspunkt i kommuneloven § 1 kan kommunens virksomhet fra et slikt overordnet perspektiv deles inn i følgende fire kategorier:

- *legge til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre*
- *stå for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap*
- *bidra til en bærekraftig utvikling*
- *legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard*

Med dette utgangspunktet kan det på et overordnet nivå være aktuelt å vurdere risiko og vesentlighet ut fra følgende fire perspektiver⁷:

3.1. Lokaldemokrati

Fungerer lokaldemokratiet som forutsatt i kommuneloven?

Risiko- og vesentlighetsvurderingene vil her for eksempel være knyttet til spørsmålet om i hvor stor grad administrasjonen realiserer vedtak fattet av folkevalgte organer, om sakene som legges fram for folkevalgte organer er tilfredsstillende utredet, og om kravene i forvaltningsloven og offentleglova overholdes. Vurderingene kan også gjelde spørsmålet om sakene legges fram på en måte som er tilpasset de folkevalgte som målgruppe. Dette blir vurdert under kap. 5.1.

3.2. Kommunal tjenesteproduksjon

Produserer kommunen de tjenestene innbyggerne har krav på, og skjer myndighetsutøvelse og produksjon på en rasjonell og effektiv måte?

Dette punktet innbefatter den kommunale myndighetsutøvelse og tjenesteproduksjon og gjelder kommunens ytelser overfor innbyggerne. Kravet til de kommunale tjenestene finnes nedfelt i ulike lover og forskrifter. Her vil det innenfor rammen av en overordnet analyse være aktuelt å vurdere risiko- og vesentlighet i forhold til om kommunen oppfyller de krav til myndighetsutøvelse og de ulike tjenestene som framgår av lovverket, både når det gjelder omfang og kvalitet, og om produksjonen skjer på en rasjonell og effektiv måte.

Det er under kap. 3.2 som vi finner det som vanligvis omfattes av begrepene innen forvaltningsrevisjon. Det er m.a.o. målsetting 2 som er utgangspunktet for vurderingen av tjenesteproduksjonen i kommunen. Dette vil være hovedfokuset i analysen. Den starter med en beskrivelse av Åsnes kommune med noen nøkkeltall og dens organisering, jf. kap. 4, og vurderingen går fram av kapittel 5 og kapittel 6 (foretaket).

⁷ Jf. veileder for overordnet analyse

3.3. Bærekraftig utvikling

Bidrar kommunen gjennom sin virksomhet til en bærekraftig utvikling?

Her vil risiko- og vesentlighetsvurderingen fokusere på kommunens virksomhet i et framtidrettet utviklingsperspektiv. Et sentralt spørsmål her er om kommunen har en beredskap i forhold til trender i befolkningsutviklingen og befolkningssammensetningen. Et annet viktig spørsmål er om kommunen oppfyller de pliktene de er pålagt i regelverket på miljøområdet. Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen tar grep for å møte og motvirke de miljø- og klimaendringene som er varslet. Viktig er også antakelser om nærings- og konjunkturutvikling og utviklingen i andre forhold som antas å ha betydning for kommunen.

Hva er nå bærekraftig utvikling? "Bærekraftig utvikling defineres ofte på samme måte som Brundtlandkommisjonen gjorde det i 1987, nemlig som en samfunnsutvikling som tilfredsstiller våre behov i dag uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov eller ressursbruk, og som også tar hensyn til generasjonene som kommer etter oss. Bærekraftig utvikling omfatter to nøkkelmomenter, nemlig fattigdomsproblemet og miljøproblemen".⁸

Ettersom bærekraftig utvikling som regel er et mer nasjonalt anliggende, har ikke sekretariatsleder utredet dette temaet videre. Men miljø som sådan vil selvfølgelig være et tema som angår alle, også kommunal forvaltning. Dette er også omtalt i kommunens visjon, jf. kap. 4.1 nedenfor. Miljørevisjon er et begrep som ikke er nytt, men som er lite gjennomført innen kommunal sektor. Noen har gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området, men ikke mange. Selv om en eventuelt ikke velger å gjennomføre noe prosjekt på dette området i denne omgangen, kan vi vurdere om det er aktuelt å innlemme noen av aspektene i de øvrige prosjektene.

3.4. Tillitsskapende forvaltning

Har kommunen en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard?

Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen har systemer for å sette i verk og følge opp tiltak for å sikre en høy etisk standard gjennom hele organisasjonen, for på den måten å skape tillit overfor kommunens innbyggere. Dette omtales noe nærmere under kap.5.5.

4 Åsnes kommune

4.1 Organisering

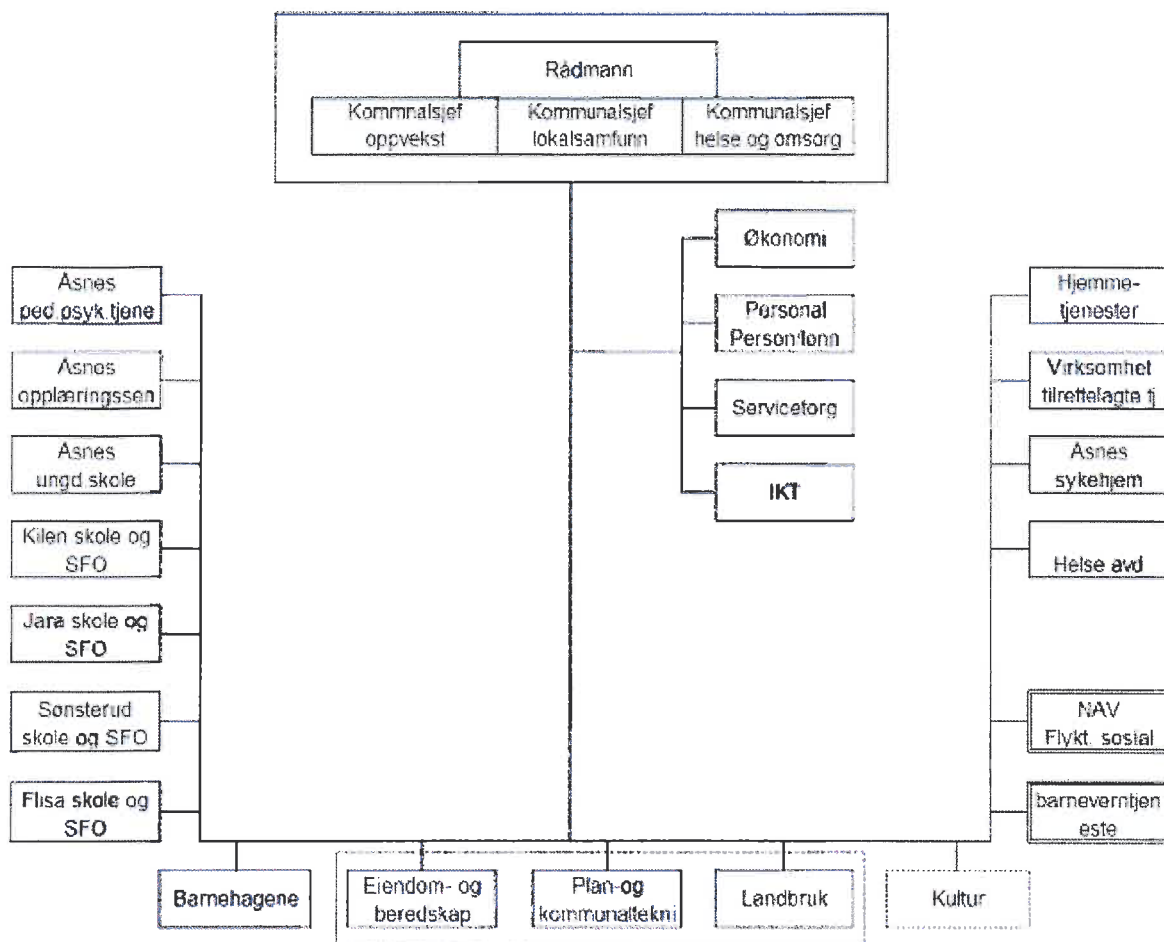
Pr. 31.12.15 hadde Åsnes kommune 516,77 årsverk og 730 fast ansatte⁹. Tilsvarende tall for 2014 var 526,72 årsverk fordelt på 749 personer. Ved forrige overordnet analyse (gjennomført i 2012) hadde kommunen 719 ansatte (årsverk er ikke oppgitt). Bruk av vikarer var i 2015 39,96 årsverk og i 2014 var det 57 årsverk. Administrativt er kommunen organisert med rådmannen, 3 kommunalsjefer (hvorav kun en er besatt for tiden), stabsfunksjoner, politisk sekretariatet og 18 enheter (inkl. NAV kommune) med eget resultatansvar.

Kommunen har innførte balansert målstyring (BMS), men dette brukes ikke fullt ut. I ettertid er dette endret til MRS (mål og resultatstyring). Kommunens visjon er «Åsnes – inkluderende og miljøbevisst». Dette er utdypet på side 63 i rådmannens årsrapport for 2015 (side 63).

Følgende organisasjonskart er hentet fra Åsnes kommunes hjemmeside.

⁸ http://no.wikipedia.org/wiki/B%C3%A6rekraftig_utvikling

⁹ jf. kommunens årsberetning for 2015.

Åsnes kommune har også et eget foretak, Åsnes kommuneskoger KF, som beskrives i eget kap. 6.

4.2 Kommunens økonomi

Kommunens økonomi må sies å være noe anstrengt, ettersom kommunen er en ROBEK-kommune. Men det er positive trekk og det sies følgende i årsberetningen for 2015: «Regnskapet for 2015 viser en økonomi i svak bedring med et resultat på 0 etter pliktige strykninger. Resultatet er betydelig bedre enn prognosene ved utgangen av 2.tertial indikerte. Forklaringen er større skatteinnang enn forventet og effekter av omstillingstiltakene. Ved utgangen av 2015 er Åsnes kommune fortsatt ROBEK-kommune med et samlet underskudd på 14,4 millioner. Underskuddet er planlagt nedbetalt i løpet av 2016 og 2017.»

	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015
Sum driftsinntekter	632 811 504	636 307 923	611 652 693
Sum driftsutgifter	619 432 984	633 061 000	612 189 000
Brutto driftsresultat	13 376 519	3 247 293	-536 131
Netto driftsresultat	1 342 629	-6 373 332	- 6 712 437
Regnskapsmessig mindreforbruk	0		
Regnskapsmessig merforbruk	- 3 804 394	-1 951 700	0

Ifølge forskrift om finansforvaltning skal kommunen kvalitetssikre sin finansforvaltning. I brev til rådmannen har vi bedt om tilbakemelding på om kommunens finansreglement er kvalitetssikkert og om hvordan kommunen rapporterer om finansforvaltningen. Ifølge forskrift om finansforvaltning skal rådmannen rapportere til kommunestyret 2 ganger pr. år om dette (i tillegg til rapportering i årsrapporten). Rådmannen har ikke besvart henvendelsen.

KOSTRA

Når vi skal vurdere noen nøkkeltall¹³ ut fra KOSTRA, er det selvsagt mange å velge mellom. Vi har i denne sammenhengen plukket ut et par som gjengis i tabellen nedenfor. Tallene er hentet fra tabellnr. A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutg.- nivå 2. konsern.

Nøkkeltall	Åsnes			KG 11 2015	Gj.snitt alle komm 2015	Gj.snitt. landet u. Oslo 2015	Gj.snitt Hedmark 2015
	2013	2014	2015				
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2,2	1	0,4	2	2,3	2,5	3,2
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger	54204	55451	55812	56278	52949	52346	52658

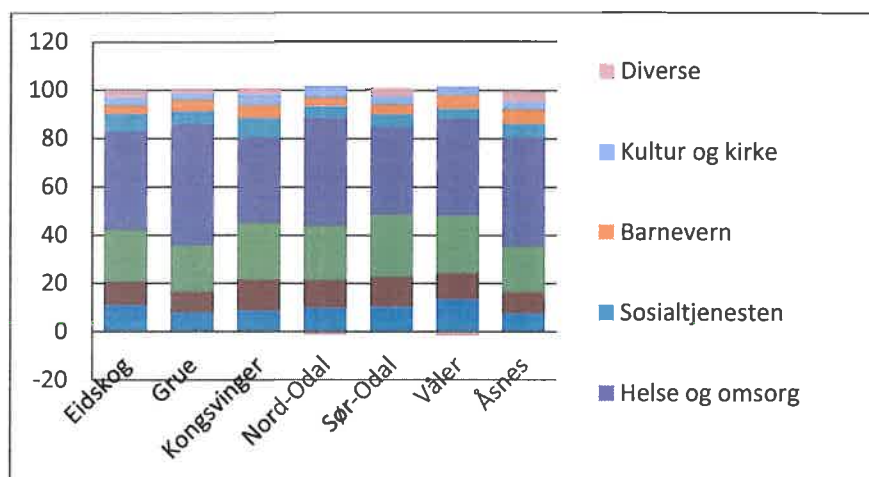
I tabellen ovenfor ser vi at *Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter* ligger lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen i 2015. 2013 og 2014 var bedre år for Åsnes i forhold til 2015. *Netto driftsutgifter pr innbygger* har økt fra 2013-2015. I 2015 ligger også Åsnes en god del over gjennomsnittet de øvrige i sammenligningsgruppen, men litt under i forhold til kommunegruppe 11.

Vi viser også til kommunens årsregnskap og årsmelding for nærmere opplysninger om kommunen.

Tabellen og diagrammet under viser prosentvis fordeling etter netto driftsutgifter for 2015. For sammenligningens skyld har vi også tatt med de øvrige kommunene i distriktet.

Netto driftsutgifter	Eidskog	Grue	Kongs- vinger	Nord- Odal	Sør- Odal	Våler	Åsnes
Administrasjon og styring	11	8	8,7	9,9	10,3	13,5	7,7
Barnehage	9,6	8,5	12,7	11,5	12,5	10,7	8,9
Grunnskoleopplæring	21,4	19	23,5	22,4	25,8	24	18,7
Helse og omsorg	41	50,5	35,5	44,8	36,2	40,1	45,3
Sosialtjenesten	7,3	5,3	8,3	4,9	5,5	4,2	5,7
Barnevern	3,2	4,6	5	3,5	3,8	5,5	5,7
Kultur og kirke	3,8	2,9	4,9	4,8	3,6	3,7	3,6
Diverse	2,7	1,5	2,1	-1,2	3,2	-1,5	3,9
	100	100,3	100,7	100,6	100,9	102,2	99,5

¹³ Når vi bruker sammenligningstall for KOSTRA-rapportering, så er alle kommunene i landet samlet i forskjellige kommunegrupper (KG). Dette skal da være kommuner som er sammenlignbare. Åsnes tilhører kommunegruppe 11. Hvilke andre kommuner som tilhører KG 11, går fram av vedlegg 3. Tabellene viser også to kolonner med landsgjennomsnitt, dvs. både med og uten Oslo. Snittet uten Oslo vises fordi Osloregnskapet omfatter både kommunale og fylkeskommunale funksjoner, slik at tallene ikke alltid blir sammenliknbare. For enkelte økonomiske nøkkeltall slår dette så kraftig ut at gjennomsnitt inkludert Oslo er prikket (dvs. uten tall).

Størsteparten av kommunens netto driftsutgifter går til skole og helse- og omsorg. For Åsnes sin del utgjør netto driftsutgifter for skole 18,7 % og helse/omsorg 45,3 %. Åsnes og Grue bruker minst på grunnskole blant kommune i regionen og Grue bruker mest av kommunene på helse og omsorg, med Åsnes på andreplass. For områder der utgiftene i all hovedsak dekkes av brukerbetaling, for eksempel vann, avløp og renovasjon, gir oversikten liten informasjon om ressursbruken. Disse postene ligger i **Diverse**, sammen med samferdsel, næring, bolig og brann- og ulykkesvern. Åsnes ligger lavest i forhold til de øvrige kommunene når det gjelder administrasjon og styring.

4.3 Tjenester

Som nevnt under kap. 1.4 Kilder ovenfor, har vi også vært inne på "Kommunebarometeret", som er "Kommunal Rapport" sin rangering av de kommunale tjenestene etter sammenstilling av en rekke KOSTRA-tall¹⁴. Dessverre har vi ikke tilgang til alle analysene som dette verktøyet gir¹⁵, så det er bare på et overordnet nivå vi angir noen tall. Det er vanskelig å vite hvor mye vekt en skal legge på dette, ettersom vi ikke har full oversikt over hva som ligger i grunnlaget. Men sammen med andre vurderinger, kan dette kanskje gi en pekepinn på situasjonen i Åsnes.

Her er en oversikt over rangeringen for alle kommunene i regionen.

Knr	Kommune	Gruppe	Totaltabellen	Rang uten hensyn til korrigeret inntekt	Korrigeret inntekt (100 = snitt)	Rang fylke
402	Kongsvinger	G08	249	334	92,7	18
418	Nord-Odal	G10	261	323	96,8	20
419	Sør-Odal	G07	260	333	94,5	19
420	Eidskog	G11	314	362	95,5	21
423	Grue	G02	248	313	96,7	17
425	Åsnes	G11	234	325	93,6	16
426	Våler (Hedm.)	G02	172	236	96,9	12

Totalt sett har Åsnes en bedre plassering enn ved den forrige analyse som vil la fram i 2012, da Åsnes lå på 296 plass. På Kommunebarometeret står det følgende korte analyse for Åsnes¹⁶:

¹⁴ Hovedelementet i Kommunebarometeret er en konkret analyse av hvordan den enkelte kommunen presterer målt mot resten av Kommune-Norge innen de 124 nøkkeltallene fordelt på 12 sektorer som utgjør Kommunebarometeret. Analysen er solid, men gir likevel et lettfattelig bilde av kommunen..

¹⁵ Det kreves abonnement for å få en slik tilgang, og det har vi foreløpig ikke prioritert å skaffe oss.

¹⁶ <http://kommunebarometeret.no/nav/425>

Åsnes er på 234. plass i Kommunebarometeret 2016 fra Kommunal Rapport. I totaltabellen - men bare der - justerer vi for økonomiske rammebetingelser. Målt mot resten av Kommune-Norge er profilen normal. Kommuner som havner i toppen av barometeret har generelt klart flere gode plasseringer enn andre, men det er ikke slik at enkelte kommuner er i toppen på alle områder, mens andre er helt i bunn. I snitt har en kommune like mange gode som svake plasseringer. Det er den totalt miksen som avgjør plasseringen. En kommune som får en svak plassering har ikke nødvendigvis dårlige tjenester og er ikke et dårlig sted å bo. Poenget er at kommunen sannsynligvis har noe å lære av liknende kommuner som ligger i toppen av den samme tabellen. Hvis vi ser bort fra kommunenes ulike økonomiske utgangspunkt, kommer Åsnes på en 325. plass. Nøkkeltallene er litt bedre enn korrigert inntektsnivå skulle tilsi.

Vi tar også med en annen vurdering av kommunal tjenesteproduksjon, og det er ”Produksjonsindeksen for kommunene”, som ligger på Kommunal- og regionaldepartementets side¹⁷. Tallene er for 2014. Nedenfor er en oversikt over kommunene i regionen. Tallene angir avvik fra landsgjennomsnittet. En nærmere beskrivelse av produksjonsindeksen finnes i «Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi» (KMD, november 2015).

Produksjonsindekser, frie inntekter per innbygger korrigert for variasjoner i utgiftsbehov, og netto driftsresultat. Landsgjennomsnitt=100 for produksjonsindeksene og korrigert inntekt. Netto driftsresultat oppgitt i prosent av samlede driftsinntekter. Tall fra 2014

Kommune	Barneh.	Gr.skole	Helse	Pl/oms.	Barnev.	Sosial	Kultur	Samlet	Korr. innt.	Netto dr.res.
Kongsvinger	95,7	98,9	87,4	96,4	131,5	122,2	65,9	98,0	95,4	0,9
Nord-Odal	99,1	93,5	93,3	97,4	118,7	131,2	66,6	97,9	97,8	3,1
Sør-Odal	107,3	105,7	101,4	95,9	121,4	131,0	64,8	102,4	98,4	-0,7
Eidskog	104,4	93,8	101,2	106,9	156,1	134,0	35,3	102,9	100,8	0,0
Grue	99,4	91,9	92,4	102,1	137,3	133,3	47,1	99,1	101,5	-1,1
Åsnes	105,5	97,7	111,1	105,9	132,5	141,6	50,8	104,5	98,4	-1,0
Våler	94,4	99,6	113,5	107,8	118,9	134,4	98,4	105,4	101,7	1,9

Ut fra disse tallene (tallene satt opp i et diagram ligger som vedlegg 4) ligger Åsnes høyere enn landsgjennomsnittet på alle tjenestene unntatt grunnskole og spesielt kultur.

Kommunen gjennomfører brukerundersøkelser som en del av målekortene, jf. pkt. 4.1. Dette gjennomføres annethvert år, og det er gode tilbakemeldinger på dette. Det gjennomføres medarbeiderundersøkelser annethvert år også med gode tilbakemeldinger.

Det er også nylig blitt publisert (oktober 2016) Forbrukerrådets kommunetester. Ut fra disse tallene har Åsnes kommune noen utfordringer. For sosialtjenesten var det en oppgang fra forrige måling, for de øvrige tjenestene var det en nedgang, med unntak av informasjonstjenester som var på samme nivå. Metoden for undersøkelsen er det som kalles «mystery shopping» – dvs. «mystery calling, mystery mailing og nettsjekk». Det står på hjemmesiden til Forbrukerrådet at «Testmedarbeidere har utgitt seg for å være privatpersoner og deretter henvendt seg til samtlige kommuner i Norge på e-post, telefon og via kommunenes nettsider». Det er flere som har innvendinger mot undersøkelsen og den må nok tas med en klype salt. Det er viktig å presisere at undersøkelsen ikke måler kvaliteten på selve

¹⁷ Produksjonsindeksen er et samlemål for kommunenes tjenestetilbud basert på produksjonsindikatorer for utvalgte sektorer og sier noe om nivået på produksjonen i forhold til størrelsen på målgruppen for tjenestene. Indeksen gir slik et bilde av hvordan nivået på tjenestene er i en kommune sammenlignet med andre kommuner. Den produksjonsindeksen som beregnes er basert på delindekser for barnehage, grunnskole, primærhelsetjeneste, pleie og omsorg, barnevern, sosialkontortjenester og kultur. De øvrige sektorer (administrasjon, teknisk sektor, samferdsel, bolig og næring) er utelatt fordi det er vanskelig å finne gode indikatorer på tjenesteproduksjonen. De tjenestene som er inkludert i totalindeksen utgjorde om lag 73 prosent av kommunenes brutto driftsutgifter i 2014.

tjenestene. Ytterligere opplysninger finnes på

<http://www.forbrukerradet.no/kommunetesten/#/kommune/425>

4.4 Intern kontroll og etisk fokus

Rådmannen har i årsrapporten for 2015 sagt noe om kommunens interne kontroll, i tråd med kommuneloven § 48 nr. 5. Kommunen benytter et elektronisk kvalitetssystem kalt Compilo (anskaffet høsten 2015), som også omfatter en avvikssystem. Kommunens økonomireglement er gammelt og de er behov for en ny gjennomgang. Kommunen deltar i det interkommunale innkjøpssamarbeidet RIIG.

Åsnes kommune har en egen etikkhåndbok som skal benyttes i hele kommunen. Etikk skal også, ifølge rådmannens årsberetning være et tema på personal- og avdelingsmøter. Kommunens verdigrunnlag er «ESS – Engasjement, Samarbeid og Servicefokus».

4.5 Eksternt tilsyn

Rapporter fra statlig tilsyn blir ikke lagt fram for kommunestyret, men blir fulgt opp i de enkelte enhetene.

I 2014-2016 har kommunen hatt følgende tilsyn:

- Spesialundervisning: rapport 10.2.14
- Tilsyn etter introduksjonsloven: rapport 29.4.14
- Samfunnssikkerhet og beredskap: rapport 7.3.14
- Åsnes kommune som barnehagemyndighet: 8.2.16
- Barneverntjenesten: Endelig rapport 23.6.14
- Hjemmebaserte tjenester og tvungen helsehjelp etter pasient og brukerrettighetsloven kap. 4 A., rapport 23.5.16
- Krisesenteret: kommunens ansvar for krisesenter tilbud. Vertskommunesamarbeidet
- Nasjonalt tilsyn:
  - Legemiddelhåndtering, multidose 2015
  - Landsomfattende tilsyn med helse og omsorgstjenester til mennesker med utviklingshemming 2016

4.6 Tidligere revisjonsrapporter

Det ble i forrige planperiode lagt fram følgende forvaltningsrevisjonsrapporter:

- Gjennomgang av kommunens definering av kostraarter og kostrafunksjoner mm. – 2012.
- Brukerperspektiv/tillitsskapende forvaltning- 2013.
- Psykisk helse- og rusomsorg – 2014.
- Solør Barneverntjeneste – 2015.

I 2016 er det lagt fram følgende rapporter:

- FDV-kostnader
- Intern kontroll i Åsnes kommune.

Det er i tillegg bestilt en forvaltningsrevisjon for alle kommunene i regionen, knyttet til samhandlingsreformen, som blir lagt fram i 2017.

5 Vurderinger - risiko og vesentlighet

Som nevnt innledningsvis, har vi valgt et overordnet perspektiv på vår tilnærming til risiko- og vesentlighetsvurderingene. De risikovurderinger som gjøres under de forskjellige områdene, er en *samlet vurdering* basert på de kildene som går fram av kap. 1.4. Det vil derfor ikke gå fram hva som hver enkelt person har sagt. Alle tjenestoområdene/enhetene under hver enkelt virksomhet vil ikke bli vurdert, det foretas et utvalg bl.a. på bakgrunn av vesentlighet.

Selv om kommunen har en flat organisasjon med mange resultatenheter, så har vi likevel valgt å dele vår gjennomgang i Rådmannens stab (5.1), Landbruk og teknikk (5.2), Oppvekst (5.3), Helse og omsorg (5.4), samt Andre overordnede perspektiver og fellesprosjekter (5.5). Regnskapstall og kostratall knyttet til hvert enkelt område/enhet ligger i vedlegg 1. Åsnes kommuneskoger KF blir vurdert under kapittel 6.

5.1 Rådmannens stab

Under dette området finner vi følgende ansvar/enheter.

- **Kommunalsjef for oppvekst og utdanning, servicetorget, personalavdeling, økonomikontor, lønnsavdeling og IKT-avdeling (se nærmere spesifikasjon i vedlegg 1).**

Administrasjon

Administrativ styring og ledelse har hatt et mindreforbruk i forhold til justert budsjett 2015, samt en nedgang fra regnskap 2014. Brutto driftsutgifter i prosent av totale brutto driftsutgifter ligger lavere i Åsnes enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Netto driftsutgifter pr. innbygger ligger lavere enn kommunegruppe 11 og Hedmark. Det er ingen spesielle urovekkende signaler ut fra disse tallene.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Administrasjon og styring	Saker er ikke godt nok utredet. Kommunestyrevedtak blir ikke fulgt opp. Kommunen har ikke vedtatt viktige planer og delegasjoner	Rådmannen lager oversikt over oppfølging av KS-saker	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Administrasjon og styring, forsvarlig utredet saksbehandling, oppfølging, kommunikasjon og delegasjon kan være stikkord i en eventuell undersøkelse på dette området. Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon knytte til administrasjon og styring i 2010, og det kan være aktuelt med en ny gjennomgang nå.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Økonomikontor	Risiko for at regnskapet ikke blir lagt fram i tide og eller ikke innehar nødvendig kvalitet.	Det er tilsatt noen nye medarbeidere?	Dette er et vesentlig område, både ut fra et medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politisk perspektiv.

Samlet vurdering:

Kommunen har i mange år slitt med å få ferdigstilt årsregnskapet i tide, og det har også vært en del problemer med avstemminger osv. Det kan derfor være aktuelt å vurdere dette området videre, for å finne ut hva som er årsaken.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreducerende tiltak	Vesentlighet
Arkiv og journalføring	Risiko for at kommunen ikke overholder lover og bestemmelser knytte til arkiv og journalføring. Offentlighetsloven og forvaltningsloven er viktige stikkord.	Ingen registrerte tiltak.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv og politisk perspektiv.

Samlet vurdering:

Er det gode rutiner for «hvem gjør hva» og vurdering av journalføring og arkivering?

Barnevern

Som nevnt ovenfor, er barnevernet i Solør et vertskommunesamarbeid, med Åsnes som vertskommune. Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til barnevernet i 2015, men det var spesielt ut fra hvordan barnevernet var organisert.

Ut fra regnskapstallene er det en økning i utgiftene fra 2014 til 2015. Og det er merforbruk i forhold til både opprinnelig og justert budsjett. Ut fra kostratallene ligger Åsnes høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen for de fleste nøkkeltallene. Driftsutgifter pr. barn er en del høyere enn de øvrige (jf. vedlegg 1).

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreducerende tiltak	Vesentlighet
Barnevern	Det er mange risikoer knyttet til barnevernet, som risiko for rettssikkerheten til barna, risiko for at kommunen ikke leverer de tjenestene de skal. Det kan også være en risiko for lav produktivitet, på grunn av høye utgifter.	Det er tilsatt ny leder for barnevernet som har igangsatt mange ulike tiltak for bl.a. en reduisering av utgiftene.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politisk perspektiv.

Samlet vurdering:

Åsnes kommune har høye utgifter til barnevern, spesielt fosterhjem. Ettersom det nylig er igangsatt ulike tiltak, vil vi foreslå å avvente en nærmere gjennomgang av barnevernet, kanskje til slutten av perioden.

Kultur og kirke

Vi har ikke satt opp noen risikovurderinger for disse områdene, da kultur er et lite område og kirken er underlagt kirkelig fellesråd, og ikke gjenstand for kontroll fra kontrollutvalgets side.

Åsnes bruker vesentlig mye mindre enn de øvrige i sammenligningsgruppen til kultur pr. innbygger. For kultur og musikkskoler ligger Åsnes litt under, men likt med gjennomsnittet for landet.

Åsnes bruker en del mer enn de øvrige pr. innbygger til kirkeformål (netto driftsutgifter pr. innbygger)

5.2 Tekniske tjenester

Under dette området finner vi resultatenheter:

- **Eiendoms- og beredskapsavdelingen og plan og kommunalteknikk (se nærmere spesifikasjon ligger i vedlegg 1).**

Eiendom

Ifølge nøkkeltall for drift og vedlikehold av eiendommer (se vedlegg 1), ligger Åsnes ganske mye lavere enn i de øvrige i sammenligningsgruppen på alle måltallene. Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon på «Forvaltning, drift og vedlikehold» av kommunale eiendommer i 2016, og det stemmer bra med rapporten at kommunen har et stort vedlikeholdsetterslep. Vi foretar derfor ikke noen ny risikovurdering i denne sammenhengen.

Brann og beredskap

Det er et merforbruk på brann og beredskap i regnskap 2015 forhold til budsjett 2015, men det er et lavere forbruk enn i 2014.

Vi har ikke så mange kostratall i forbindelse med brann og beredskap, men en oversikt over netto driftsutgifter til pr. innbygger for alle kommunene i regionen, samt landet og Hedmark, viser at Åsnes ligger midt på treet i forhold til de øvrige i denne sammenhengen.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Brannvern	Overholdelse av lover og bestemmelser. Tilstrekkelig beredskap og kompetanse.	Vi har ingen opplysninger om dette, med unntak av at kommunen ikke ligger spesielt lavt i forhold til kostnader.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv kommunens økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Brannvern er ikke noe stort område, men det kan få store konsekvenser hvis ikke brannvesenet har tilstrekkelig med bemanning, kompetanse og gode nok rutiner for å forebygge eller slukke brann. Det er ingen spesielle signaler som tilsier at det er et problem i Åsnes, men vi tar likevel med området.			

Plan og byggesak

Det er merforbruk på netto driftsutgift for både plansaksbehandling, bygge- og delsaksbehandling og kart/oppmåling i forhold til budsjett 2015, men også regnskap 2014.

Åsnes ligger litt lavere enn de øvrige i kostratabellen på de fleste områder. Men på netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger og gjennomsnittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom ligger de litt høyere.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Plan og byggesak	Overholdelse av lover og bestemmelser		Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, kommunens økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Nå er nok ikke saksbehandling på teknisk det området som har størst risiko generelt sett, og sannsynligvis heller ikke i Åsnes. Det som er spesielt viktig på dette området er lik behandling av søkerne, overholdelse av frister og tilstrekkelig kompetanse til å praktisere regelverket. Ettersom det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon i 2013, knyttet til brukerperspektiv og tillitsskapende forvaltning, med bl.a. undersøkelser knyttet til teknisk saksbehandling, ser det ikke ut til at det er behov for en undersøkelse på dette området nå.			

VAR-sektoren

Når det gjelder utgifter og inntekter, så tar vi ikke med disse tallene. Vann, avløp og renovasjon skal leveres til selvkost.

Når det gjelder vann, så er 73,8 % av befolkningen tilknyttet kommunal vannforsyning i Åsnes. Nesten 100 % har vannmåler. Det er for øvrig ingen av måltallene som tilsier at Åsnes skiller seg vesentlig ut fra andre, med unntak av at gjennomsnittlig estimert husholdningsforbruk er lavere i Åsnes enn i sammenligningsgruppen (det mangler tall for kommunegruppe 11). Dette er et lite paradoks til at måltallene for vannlekkasjer er større i Åsnes enn de øvrige.

I forhold til avløp, så er 50 % tilknyttet kommunalt avløp, dette er lavere enn sammenligningsgruppen (det mangler tall for kommunegruppe 11).

Åsnes skiller seg ikke vesentlig ut fra de øvrige i sammenligningsgruppen for de nøkkeltallene som er gitt for brukerbetaling, men ligger litt lavere på saksbehandlingsgebyr privat reguleringsplan. Når det gjelder renovasjon, ligger årsgebyr for avfall litt lavere enn de øvrige. For øvrig mangler det også her flere tall for Åsnes.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Selvkost	Overholdelse av lover og bestemmelser knyttet til selvkost	Kommunen har selvkostregnskap som note til årsregnskapet.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, kommunens økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Dette er et område som stadig er i medias søkelys. Området har også et komplisert regelverk og krever også gode systemer for å følge opp selvkostregnskapene. Det er ikke noe som tilsier at Åsnes kommer spesielt dårlig ut i denne vurderingen, men en grunnleggende gjennomgang av selvkostregnskapene kan være et aktuelt prosjekt i Åsnes, som i de fleste andre kommunene, nettopp for å sikre troverdigheten ovenfor innbyggerne.			

Det kan også være aktuelt å bestille forvaltningsrevisjon knytte til selvkost gjennom plan for selskapskontroll.

Investeringer

Det er naturlig å ta med investeringer under dette området. Kommunen har i 2015 hatt et finansieringsbehov på kr 25 656 751. Nær 88,6 % er finansiert ved bruk av lånemidler. Av finansieringsbehovet er kr 20 894 812 investert i anleggsmidler.

Generelt er det viktig med gode rutiner for hvordan byggeprosjekter organiseres og følges opp. Det handler ofte om store utgifter og da er lov om offentlige anskaffelser også et viktig fokusområde. Det vil variere fra år til år hvor mange og store prosjekter som gjennomføres i kommunen.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Investeringer	Manglende oppfølging av investeringsprosjekter Manglende økonomisk styring Manglende rapportering og evaluering	Ingen spesielle tiltak notert.	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunens økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Investeringer dreier seg om store tall, og det kan være aktuelt å bestille forvaltningsrevisjon knyttet til dette området, fordi det generelt sett er mange risikoer knyttet til investeringer og fordi det er et vesentlig område for kommunen.			

5.3 Oppvekst (skoler og barnehager)

Under dette området finner vi resultatenheter

- **Barnehager, Jara skole/SFO, Kilen skole/SFO, Sønsterud skole/SFO, Flisa skole/SFO og Åsnes ungdomsskole (se nærmere spesifisering ligger i vedlegg 1).**

Barnehager

Regnskap 2015 viser et merforbruk på barnehager både i forhold til budsjett 2015 og regnskap 2014. Dette gjelder også i forhold til førskolelokaler og skyss.

I forhold til kostratall, så er netto driftsutgifter til barnehage pr. innbygger 1-5 år i Åsnes noe høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen, med unntak av landsgjennomsnittet. Andelen barn med barnehageplass ligger litt over de andre. Vi ser også at andelen av barn i kommunale barnehager ligger omtrent på samme nivå som de øvrige i sammenligningsgruppen. Åsnes ligger litt over de øvrige i forhold til oppholdstimer pr. årsverk. Når det gjelder ressurser og kompetanse, ligger Åsnes høyest i forhold til de øvrige i tabellen.

Ut fra nøkkeltallene er det ingen spesielle signaler om at det er behov for forvaltningsrevisjon i de kommunale barnehagene. Ut fra en helhetsvurdering, så vil det ikke bli foreslått noe prosjekt på dette området i denne omgangen.

Grunnskole

Opplæring, skolefritid og lokaler har et mindreforbruk i 2015 i forhold til justert budsjett, men det er et merforbruk i forhold til budsjett 2015 for skoleskyss. I forhold til regnskap 2014 er det nedgang på opplæring og skolefritid, men en økning på lokaler og skoleskyss.

Ut fra kostratallene ligger Åsnes kommune noe lavere på driftsutgifter pr. innbygger og også hvor mye som brukes på driftsutgifter i prosent av samlede driftsutgifter, i forhold de øvrige i sammenligningsgruppen. For korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev ligger Åsnes en del høyere enn de øvrige. Antall elever som får **spesialundervisning** ligger på gjennomsnittet, men andel timer til spesialundervisning av antall læretimer totalt, er høyere i Åsnes enn de øvrige i sammenligningsgruppen (22,8 %). Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning ligger høyere enn sammenligningsgruppen. I forhold til de øvrige kommunene i regionen (se vedlegg 1), ligger Åsnes nest lavest på netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter.

Fra oversikten over standpunkt karakter 10 klasse, (jf. skoleporten og vedlegg 1), ligger Åsnes under gjennomsnittet for alle fagene unntatt norsk sidemål standpunkt, hvor de ligger litt over Hedmark. Åsnes ligger midt på treet i forhold til grunnskolepoeng i forhold til de øvrige kommunene i regionen. I fra eleveundersøkelsen har vi hentet noen tall og mobbing har en litt mindre positiv verdi i Åsnes enn Hedmark og nasjonalt. Åsnes ligger derimot godt an på de fleste andre indikatorene, men ligger likt med Hedmark og nasjonalt på vurdering for mestring og trivsel og likt med Hedmark på støtte fra lærerne.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Skoleresultater	Eleven får ikke den undervisningen som de har krav på. Midt på treet grunnskolepoeng, lave standpunkt karakterer 10 klasse.	Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning er høyere i Åsnes enn i Hedmark, landet og KG 11. Åsnes har ikke spesielt lave tall på driftsutgifter pr. elev.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.
Spesialundervisning	Det er en risiko at de som trenger spesialundervisning/korrekt saksbehandling. Risiko for rettsaker mot kommunen i ettertid.	Åsnes skiller seg ikke vesentlig ut på kostratallene for spesialundervisning.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv og kommunes økonomi.
Samlet vurdering:			
Ut fra de få resultatene vi har tatt ut, ligger ikke Åsnes blant de beste på skoleresultater. Det å undersøke årsakene til dette, kan være et aktuelt prosjekt. Saksbehandling spesialundervisning kan også være et aktuelt prosjekt.			

5.4 Helse og omsorg

Under dette området finner vi følgende resultatenheter og tjenester:

- **Åsnes sykehjem, hjemmetjenesten, virksomhet tilpassede tjenester og helseavdelingen og NAV sosial (se nærmere spesifisering ligger i vedlegg 1).**

Pleie og omsorg

Regnskapet for 2015 viser at det er en reduksjon på pleie og omsorg totalt ca. 10 millioner kroner fra 2014. Det er noe merforbruk i regnskap 2015 forhold til justert budsjett 2015. På institusjonslokaler er det en ganske stor økning fra 2014 og et stort merforbruk i forhold til justert budsjett 2015.

Pleie og omsorg i hjemmet har et merforbruk i 2015 på vel 9 mill. i forhold til justert budsjett, og det er også en økning fra regnskap 2014. Hjemmehjelp har en liten reduksjon fra regnskap 2014, og er omtrent i tråd med justert budsjett 2015.

Ut fra kostratallene så ligger netto driftsutgifter til helse og omsorg i prosent av totale netto driftsutgifter en god del høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen, spesielt for institusjoner (funksjon 253+261). Tallet for hjemmeboende, derimot, ligger blant de laveste. Hvis vi ser på utgifter pr. innbygger, ligger Åsnes også høyt. Andel plasser i enerom er lavest i forhold til sammenligningsgruppen med 91,3 %. Dette kan ha sammenheng med at det er ektepar som deler rom. Men det kan også skyldes overbelegg.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Institusjonsplasser Hjemmetjenester	Tildelerenheten er en viktig brikke på dette området. Risikoen kan gå på tildeling av riktige tjenester til rett tid. Organisering pleie og omsorg kan også være et område å vurdere nærmere.	Ingen spesielle tiltak notert.	Det er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politisk perspektiv.
<p>Samlet vurdering: Samhandlingsreformen (innført i 2012 gjennom to lover)¹⁸ er en del av helse og omsorg, og som det er knyttet mye risiko til, men på dette området er det bestilt en forvaltningsrevisjon som skal leveres 2017.</p> <p>Tildeling av tjenester er den første viktige oppgaven innen pleie og omsorg. Hvilke rutiner har denne enheten og hvordan fungerer tildelingen. Dette er et område som er aktuelt å se nærmere på. Har kommunen en god organisering av sin pleie og omsorgstjenesten, og gis det rett tilbud til riktig tid.</p>			

Helseenheten

Det er mange tjenester som hører under dette området, og vi har ikke vurdert noen regnskapstall for helseavdelingen. Åsnes ligger ganske høyt i forhold til sammenligningsgruppene på områdene under «Helsestasjon og skolehelse.» I forhold til «Helsetjenester generelt», avviker ikke tallene for Åsnes mye fra de øvrige i sammenligningsgruppen.

Første januar 2012 trådte lov om folkehelsearbeid i kraft. Folkehelseprofilen¹⁹ er et bidrag til fylkets arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i fylket og oppgaven med å understøtte folkehelsearbeidet i kommunene. For nærmere opplysninger, se vedlegg 5. Åsnes kommune kommer godt ut når det gjelder skader behandlet i sykehus, og har også noen områder hvor de ikke er

¹⁸Folkehelseloven (regulerer langsiktig og systematisk folkehelsearbeid på alle forvaltningsnivåer) og Helse- og omsorgstjenesteloven (skal sikre bedre samhandling innad i kommunene, og mellom spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten)

¹⁹<http://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=0425&sp=1&PDFaar=2016>

signifikant forskjellig fra resten av landet, men på de aller fleste områdene ligger Åsnes under gjennomsnittet for landet.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Miljøarbeidertjenesten/ mennesker med utviklingshemming	Statens helsetilsyn har i 2016 gjennomført et landsomfattende tilsyn knyttet til tilrettelagte tjenester. Åsnes er ikke undersøkt. De fleste av kommunene som er undersøkt, har store mangler på området.	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, for en gruppe som kanskje ikke er så gode til å ivareta sine egne interesser.
Samordning av tjenester	Dette gjelder spesielt tiltak for funksjonshemmede og helse- og sosialtjenester. Vi har ikke undersøkt dette nærmere, men fylkesmannen har hatt fokus på dette området tidligere, og vi antar at dette er et område som er komplisert og utfordrende. Det er bestandig en viss risiko for at noen faller mellom to stoler, eller at tjenester ikke gis på grunn av mangel på kommunikasjon	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, for en gruppe som kanskje ikke er så gode til å ivareta sine egne interesser.
Psykiatri	Det er flere som mener dette er et vanskelig område å få til gode nok tjenester på. Det kreves store ressurser i en kommune å håndtere dette. Jf. også det som er sagt ovenfor ifbm. samhandlingsreformen.	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, men som også kan få store økonomiske konsekvenser for kommunen.

Samlet vurdering:

Jf. det som er sagt ovenfor om samhandlingsreformen. Fra 2017 skal psykiatritjenesten innlemmes i denne ordningen. Det ble gjennomført et prosjekt knytte til Psykisk helse- og rusomsorg i 2014, så dette området ser vi ikke behovet for å gå inne på igjen foreløpig.
Vi har ingen direkte risikovurderinger av dette området, bare generell risiko. En vurdering av risikoen ved psykiatri bør tas i forbindelse med en revidering av plan for FR om to år. Det kan likevel være nyttig med en tilsvarende gjennomgang som Statens helsetilsyn har gjennomført i forhold til mennesker med utviklingshemming.

NAV sosial

Netto driftsutgift for sosialtjenesten er redusert noe fra regnskap 2014, men regnskap 2015 ligger god tover budsjett 2015. Men når det gjelder flyktninger utgjør regnskapet bare omtrent halvparten av budsjettet for 2015 og også i forhold til regnskap 2014.

Åsnes ligger høyere enn de øvrige på flere av nøkkeltallene, men det er først og fremst pr. innbygger. Når det gjelder sosialhjelp pr mottaker, ligger Åsnes en god del lavere enn landet. Dessverre mangler vi tall for Hedmark og kommunegruppe 11. Andel mottaker med sosialhjelp som hovedinntektskilde er høyere enn landet.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
NAV sosial i samarbeid med NAV stat.	Spørsmålet som stilles er i hvilken grad har NAV en organisering som er tjenlig for å løse de kommunale oppgavene kontoret har fått ansvar for? Det kan handle om styringsdialoger, rutiner, samarbeid og koordinering, samt håndtering av eventuelle målkonflikter og kulturforskjeller. Og ikke minst, er denne organiseringen en fordel for brukerne?.	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, men som også kan få store økonomiske konsekvenser for kommunen.
Tjenester	Selv om ikke tallene gir noen spesielle indikasjoner for behov for nærmere undersøkelser, så har vi en risiko for at kommunen ikke leverer lovpålagt tjeneste og med det, følger fare for rettsikkerheten og for rettsaker. Korrekt saksbehandling og dokumentasjon er også viktige stikkord her..	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, men som også kan få store økonomiske konsekvenser for kommunen.
<p>Samlet vurdering: Sosial er et «lukket område», naturlig nok. Vi har ikke så mange opplysninger om hvordan den interne kontrollen fungerer eller hvordan saksbehandlingen foregår. NAV sosial er et område som bør undersøkes nærmere, ettersom det ikke er gjennomført noen forvaltningsrevisjon på dette området tidligere.</p>			

5.5 Andre overordnede perspektiver /eventuelle fellesprosjekter

Nedenfor beskrives noen områder, som enten gjelder generelt for hele kommunens virksomhet (og som ikke hører særskilt under noen konkrete enheter), eller er prosjekter som kan være nyttige for flere kommuner. Hvis et prosjekt kan gjennomføres i flere kommuner samtidig, er dette veldig ressursbesparende.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Kommunens økonomi	Risiko for at kommunen ikke kan levere de tjenestene som de er pålagt.	Omstilling i 2014/2015. Igangsatt mange innsparingstiltak.	Dette er et vesentlig område, ut fra alle perspektivene
<p>Samlet vurdering: Kommunen er en ROBEK-kommune og har en anstrengt økonomi. Det er fortsatt nesten 14,4 millioner i akkumulert merforbruk i balansen. Eventuelt synkende innbyggertall kan også redusere kommunens inntekter ytterligere. Det kan være aktuelt å undersøke nærmere forhold rundet kommunens økonomi.</p>			

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Tillitsskapende forvaltning	Manglende etisk holdning	Kommunen har vedtatt etiske retningslinjer	Dette er et vesentlig område for kommunen ut fra et demokratisk perspektiv.
<p>Samlet vurdering: Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon i 2013, knyttet til brukerperspektiv og tillitsskapende forvaltning, med bl.a. undersøkelser knyttet til teknisk saksbehandling. Kommunen kom bra ut av denne undersøkelsen. Det ser derfor ikke ut til at det er behov for en undersøkelse på dette området nå.</p>			

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Innkjøp	Generelt et risikoområde mht. overholdelse av lover og regler.	Kommunen er med i innkjøpssamarbeidet RIIG.	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunes økonomi og politiske perspektiv.
<p>Samlet vurdering: Dette er et område som det generelt har vært mye fokus på i den senere tid. Ettersom innkjøp relateres til alle enhetene, er det greit å ta dette opp som et overordnet perspektiv. Åsnes kommune er med i en felles innkjøpsordning med Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal og Våler (RIIG). Rameavtaler for kjøp av varer er ivare tatt gjennom innkjøpsordningen for de største områdene, slik at dette er med på å redusere risikoen for at det ikke skjer noe ureglementert. Imidlertid er det nok noe ”småinnkjøp” som foregår på utsiden av avtalene. Dette kan bl.a. ha sammenheng med at prisen på varen avhenger av store innkjøp. Spesielt for små kommuner kan det ofte bli et problem. Det ble gjennomført et prosjekt knyttet til innkjøp i Åsnes i 2008. Det kan derfor være aktuelt å vurdere dette området igjen i slutten av perioden.</p>			

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Inntekter generelt	Generell risiko i forhold til økonomi. Åsnes har en forholdsvis liten administrasjon, det kreves ressurser å ha et godt nok system for denne oppgaven.	Ingen spesielle.	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunes økonomi.
<p>Samlet vurdering: Kommunen har som regel stor fokus på sine kostnader. Men kommunen har også en inntektsside, som kan være viktig å ha fokus på. Innkreving av inntekter i form av brukerbetalinger, husleie og eiendomsskatt kan være et risikoområde i kommunene. Det er også flere som har stilt spørsmål ved om kommunene har et godt nok system for å fange opp mulige tilskuddsmidler, selv om det også er kommet noen hjelpemidler til. Ofte legges slike tilbud om tilskuddsmidler på ”nettet” og kommunen må selv lete opp mulighetene. Dette krever stadig oppfølging fra administrativt personale – og hvis</p>			

ingen har den oppgaven, kan inntekter utebli. Dette kan også omfatte flere rutiner, helt fra å finne tilskudd til å få det utbetalt (gjennom regnskap og tilbakerapportering). Oppfølging av refusjon sykepenge kan også være et område hvor kommunen går glipp av inntekter, hvis ikke rutinene er gode nok. Erfaringsvis er dette et område som kanskje blir noe glemt, og vi ser absolutt nytten av å vurdere dette området nærmere.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Sykefravær	Åsnes kommune har et forholdsvis høyt sykefravær.	Kommunen har stadig fokus på dette området. Kommunen er en IA-bedrift.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Følgene opplysninger har vi hentet fra kommunens årsberetning fra 2015²⁰ i forhold til sykefravær (det er ikke skilt mellom legemeldt sykefravær og egenmeldt sykefravær)

I %	2014	2015
Sykefravær	9,1	8,1

Hva er årsaken til det høye sykefraværet? Det kan være aktuelt med en undersøkelse på dette området.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> Overholdelse av lover og bestemmelser Økonomi Produktivitet Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Intern kontroll	Generelt sett et risikoområde. En liten organisasjon gjør det vanskeligere å etablere en god intern kontroll.	Jf. rapport om intern kontroll.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Det er nylig gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til intern kontroll i Åsnes, og det er derfor ikke behov for en ny gjennomgang nå. Det som eventuelt hadde vært aktuelt å sett på er, risiko knyttet til når de ansatte håndterer andres penger, som håndtering av penger for gamle, syke og psykisk utviklingshemmede. Rutiner for håndtering av gavemidler på sykehjem kan også være et aktuelt tema for intern kontroll.

²⁰ Side 60.

Område/oppgave	Vurdering av risiko <ul style="list-style-type: none"> ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse 	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
IKT-sikkerhet	Dette er et generelt risikoområde, og kan omfatte mange ulike prosesser.	Ingen spesielle registrerte tiltak.	Dette er et vesentlig område, ut fra alle perspektivene.
<p>Samlet vurdering: IKT-området er et komplisert område hvor det kreves mye ressurser og kompetanse for å holde tritt med utviklingen. IKT-sikkerhet er også et område som det har vært avdekket mangler på i andre kommuner. Dette er et omfattende område og kan bl.a. omfatte tilganger/avganger, fysisk sikkerhet (brann, vannskade, låsing osv.) og at systemene fungerer som de skal. Dette er et viktig område for alle kommunene og vi mener at dette bør prioriteres i perioden, spesielt også fordi kommunen ikke er med i noen IKT-samarbeid, slik noen av de øvrige kommunene i regionene er.</p>			

6 Åsnes kommuneskoger KF

Åsnes kommuneskoger KF (ENKF) ble etablert i 2014 for å jobbe med drift og forvaltning av Åsnes kommunes skogeiendommer, som avvirkning av tømmer, tynningsdrifter, skogpleie samt jakt- og koieutleie.

6.1 Organisering

Et kommunalt foretak har eget styre, men er ikke eget rettssubjekt, og kommunestyret er derfor foretakets overordnede organ. Rådmannen er selskapets formelle daglige leder.

Det løpende arbeidet utføres av en konsulent i 30 % stilling og styrets leder som i 2015 utgjorde 65 % av full stilling.

6.2 Økonomi

Foretaket fører regnskap etter regnskapsloven. Foretaket hadde i 2015 en omsetning på kr 6 787 740 og et resultat på kr 1 492 412. Resultatet ble bedre enn budsjettert. Foretaket har en egenkapital på kr 8 347 706 og en egenkapitalgrad på 88 %.

6.3 Vurdering, risiko og vesentlighet

Åsnes kommuneskoger KF er en ny organisasjon med bare vel to år bak seg. Det formelle rundt organiseringen, men rollefordeling og styring, vil være aktuelt å vurdere ved en slik nyetablering. Det at en virksomhet har etablert en god intern kontroll er viktig i en slik sammenheng.

Vedlegg 1 – Informasjon om de ulike områdene/enhetene

Inndelingen i enheter/virksomheter osv. har vi i all hovedsak funnet på kommunens hjemmeside eller i kommunens årsberetning/årsmelding. Tallene som angir enhetens nettoutgifter for 2014 og 2015 og budsjett 2015 er hentet fra kommunens årsregnskap/årsberetning. I all hovedsak trekker vi fram kostnadene, når vi beskriver enhetene nedenfor. Det meste av kommentarene til informasjonen i dette vedlegget er også lagt inn i kapittel 5 ovenfor.

Nøkkeltallene i tabellene (Kostra) har med tall for kommunen for 2013-2015, men når vi gjør sammenligninger med de øvrige i sammenligningsgruppen, som vi kaller det, bruker vi kun tallene for 2015. Det er viktig å presisere, at kostratall ikke er noen eksakt vitenskap, men avhenger selvsagt av kommunenes definisjon på hva som skal være med i de ulike kostrafunksjonene

Rådmannens stab

Under dette området finner vi følgende ansvar/enheter.

- Kommunalsjef for oppvekst og utdanning.
  - Overordnet ansvar for barnehage, skole, pedagogisk-psykologisk tjenester og vertskommuneansvar for Solør interkommunale barneverntjeneste.
- Servicetorget
  - Ekstern og intern service, informasjon, post/arkiv, Åsnes folkebibliotek, Åsnes folkebad, Rådhuskinoen, Flisa ungdomshus, Åsnes kulturskole og generelt kulturarbeid.
- Personalavdeling
- Økonomikontor (Skatt og regnskap.)
- Lønnsavdeling
- IKT-avdeling.

Følgende områder ligger også under dette området, men belyses ikke nærmere i denne analysen

- **Åsnes opplæringscenter**
- **Åsnes pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)**

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB2015	R2014
Administrativ styring og ledelse	21 687 136	22 255 320	22 183 500	23 034 036

Administrativ styring og ledelse har hatt et mindreforbruk i forhold til justert budsjett 2015, samt en nedgang fra regnskap 2014.

Det som ligger under kommunalsjefens ansvar, vil bli omtal under oppvekst, med unntak av barneverntjenesten, som vi tar med her under rådmannens stab.

Administrasjon

Noen nøkkeltall til administrasjon finner vi her:

Administrasjon, styring og fellesutgifter	Åsnes			Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Brutto driftsutgifter, administrasjon og styring, i prosent av tot.br. driftsut	4,8	5,9	5,5	6,8	6	6,4	6,1

Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020 – Åsnes kommune

Administrasjon, styring og fellesutgifter	Åsnes			Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innb., konsern	3387	4673	4280	4527	4021	4266	4483

Brutto driftsutgifter i prosent av totale brutto driftsutgifter ligger lavere i Åsnes enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Netto driftsutgifter pr. innbygger ligger lavere enn kommunegruppe 11 og Hedmark.

Barneverntjenesten

Fra 1. juni 2009 ble barneverntjenestene i Grue, Åsnes og Våler en felles tjeneste lokalisert i rådhuset på Flisa, kalt **Solør barneverntjeneste**. Dette er et vertskommunesamarbeid med Åsnes kommune som vertskommune. Det vil si at hvis det skal vurderes forvaltningsrevisjon i barnevernet, er det kontrollutvalget i Åsnes som gjøre dette.

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Barneverntjeneste (funksj.244)	5 481 824	5 691 000	5 953 000	4 872 300
Barnevernvakt (funksj.244)	860	0	0	0
Barneverntiltak i familien (funksj.251)	1 124 436	551 000	470 000	1 132 666
Barneverntiltak utenf. familien (funksj.252)	16 783 035	15 277 000	15 252 000	16 475 826

Ut fra disse tallene er det en økning i utgiftene fra 2014 til 2015. Og det er merforbruk i forhold til både opprinnelig og justert budsjett.

Vi har tatt fram noen nøkkeltall knyttet til barneverntjenesten.

Barnevern	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til sammen per innbygger, konsern	2779	3067	3158	1810	1825	1985	1881
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barneverntjenesten, konsern	16092	18230	19065	8371	8331	10184	8679
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251 og 252) per barn i barnevernet, konsern	151942	153563	171861	110426	109877	..	..
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244), konsern	25,9	24,1	23,9	31,8	30,8	23,4	29,4
Andel netto driftsutgifter til barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251), konsern	3,9	4,9	4,8	11,6	11,5	11,7	10,5
Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252), konsern	70,2	71,1	71,3	56,6	57,7	64,9	60,1
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	5,3	6,6	6	4,5	4,4	..	..
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	7,4	7,8	7,8	4,8	4,8	..	..
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år	5,5	5,7	5,8	3,7	3,7	..	..
Brutto driftsutgifter per barn (funksjon 244), konsern	156007	132603	132088	44505	43159	..	..
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251), konsern	52583	53655	78419	33522	33347	..	..
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252), konsern	637633	846159	672623	373066	376798	..	..
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk	16,4	17,2	19,3	16,1	16,2	..	..
Andel undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder	81	82	73	83	82	81	77
Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan	45	91	82	86	86	..	..
Andel undersøkelser som fører til tiltak (funksjon 244)	20,8	35,4	51,5	41,7	42,8	..	..
System for brukerundersøkelser i barneverntjenesten	0	1	1	..	..	..	..

Barnevern	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Gj.snitt KG 11
Benyttet brukerundersøkelse siste år	0	0	1	..	..	..	..
Innført internkontroll i barnevernstjenesten	0	1	1	..	..	..	..

Ut fra tallene ovenfor ligger Åsnes høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen for de fleste nøkkeltallene. Driftsutgifter pr. barn er en del høyere enn de øvrige.

Kultur

Det er mange små poster som hører inn under ”Kultur”, så vi har ikke tatt med noen regnskapstall for dette, kun noen nøkkeltall for kultur og ett for kirke.

Kultur	Åsnes			Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015				
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1172	1135	1118	1834	2030	1991	1878
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	262	238	232	282	270	273	269
Besøk i folkebibliotek per innbygger	5,1	4,1	4,7	5	4,4	4,6	4,2
Netto driftsutgifter til kommunale kultur- og musikkskoler per innbygger	328	279	263	297	262	287	392
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	82	86	84	171	180	188	140
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	195	160	136	164	193	156	100

Tekniske tjenester

Under dette området finner vi resultateneheter:

- **Eiendoms- og beredskapsavdelingen og plan og kommunalteknikk.**
- Solør Renovasjon IKS (SOR IKS) et interkommunalt selskap som administrerer driften av **renovasjonsordningen** i Grue, Våler og Åsnes. Eventuell forvaltningsrevisjon i dette selskapet må bestilles gjennom plan for selskapskontroll.
- **Landbruk** – dette er et vertskommunesamarbeid med Våler, hvor Våler er vertskommunen. Eventuell forvaltningsrevisjon på dette området må bestilles av kontrollutvalget i Våler.
- **Skogen** – denne virksomheten er skilt ut i et eget foretak, jf. kapittel 6.

Regnskapstallene for tekniske tjenester er som følger:

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Tekniske tjenester, samlet	27 814 845	23 449 000	23 680 000	29 447 237

På dette området er det i regnskap 2015 en stor overskridelse i forhold til justert budsjett 2015, men en nedgang fra regnskap 2014.

Vi er litt usikre på hvor næringsutvikling er organisert, men vi tar med noen nøkkeltall for tilrettelegging og bistand for næringslivet under dette området. Landbruksforvaltning også er nevnt i denne tabellen.

Tilrettelegging og bistand for næringslivet - nivå 2	Åsnes			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Nto driftutg. til tilrettelegging og bistand for næringslivet pr. innb. (kr).,	682	828	826	58	70	94	172
Nto driftutg. til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling pr	-1	0	0	98	114	216	181
Bto investeringsutg. til tilrettelegging og bistand for næringslivet pr. innb.,	0	157	587	186	213	102	317
Bto investeringsutg. til kommunal næringsvirksomhet pr. innb., konsern	0	0	3	193	154	98	139
Bto investeringsutg. til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	0	0	0	7	8	1	1

Åsnes bruker en god del mer på tilrettelegging og bistand for næringslivet enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Men nesten ingenting på landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling.

Eiendoms- og beredskapsavdelingen

Under denne virksomheten finner vi følgende enheter/tjenester:

- **Eiendomsavdeling**
  - Vedlikehold og drift av kommunens bygg
  - Byggeprosjekter og rehabilitering
  - Vaktmestertjenesten og renholdstjenesten
- **Brannvesen.**
  - Brann, redning, kriser og ulykker

Eiendom

Vi tar med følgende nøkkeltall for drift og vedlikehold av eiendommer. Åsnes ligger ganske mye lavere enn i de øvrige i sammenligningsgruppen på alle måltallene.

Eiendomsforvaltning for utvalgte kommunale formålsbygg	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Kostra-gruppe 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger, konsern	3482	3482	3482	4596	4567	4485	4347
Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger	109	109	109	247	242	315	231
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgift	6,2	6,2	6,2	8,7	8,7	8,5	7,7
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	558	558	558	1022	994	898	849
Korrigert brutto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer per kvad	17	17	17	54	51	60	43
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadrat	27	27	27	96	89	77	61
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter,	332	332	332	499	502	511	477
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	101	101	101	100	102	111	103
Brutto investeringsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning i prosent av samlede brutto investeringsutgifter	22,7	22,7	22,7	41,1	40,4	37,6	39,8

Vi tar også med en egen tabell for klima og energi. Når det gjelder energikostnader, ligger Åsnes noe høyere i kostnader pr. innbygger, og på nivå med de øvrige energikostnader pr. m2.

Klima og energi	Åsnes			Landet 2015	Landet uten Oslo 2015	Hedmark 2015	Gj.snitt KG 11 2015
	2013	2014	2015				
Kommunale energikostnader, per innbygger, konsern	1324	1250	1245	765	811	920	983
Andel energikostnader i prosent av kommunens samlede brutto driftsutgifter, kon	1,6	1,5	1,5	1	1,1	1,2	1,2
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	27	104	101	100	102	111	103

Brannvesen

Tallene for brann og beredskap er som følger:

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Brannvesen	5 442 251	4 662 000	4 640 000	6 311 760

Det er et merforbruk på dette området i forhold til budsjett 2015, men et lavere forbruk enn i 2014.

Vi har ikke så mange tall i forbindelse med brann og beredskap, men tar med en oversikt over netto driftsutgifter til pr. innbygger for alle kommunene i regionen, samt landet og Hedmark. I denne sammenhengen ligger Åsnes midt på treet i forhold til de øvrige i denne sammenhengen.

Brann og beredskap	Kong-svinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler	Landet	Land uO	Hedmark
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger	916	668	626	886	856	731	822	680	702	590

Virksomhet for plan og kommunalteknikk

- Planlegging, drift og forvaltning av kommunens fysiske miljø, dvs. veger, plasser, parker
- Vann, avløp, septik og renovasjon
- Tomtesalg, geodata
- Byggesak, arealplanleggen
- Eiendomsskatt
- Kommunale avgifter
- mm

Plan og byggesak.

Her er noen regnskapstall for plan og byggesak:

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Plansaksbehandling	973 770	617 000	573 000	943 972 ²¹
Bygge- og delsaksbehandling, seksjonering	544 156	490 000	541 000	370 495
Kart og oppmåling	957 330	839 000	880 000	918 863

Det er et større merforbruk på disse postene i forhold til budsjett 2015, men også regnskap 2014.

Her er nøkkeltall til plan og byggesaksbehandling.

²¹ Her er det litt differanse i forhold til regnskapsoversikten på side 99 i kommunens årsberetning for 2015

Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø	Åsnes			EAK Landet	EAKUO Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø i	0,84	0,87	0,97	1,12	1,14	1	0,94
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø pe	457	484	541	594	595	525	527
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger. Konsern. Kroner	138	186	130	217	217	200	237
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger., konsern	73	121	128	79	85	88	89
Brutto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminnevern, natur og nærmiljø	740	759	755	988	1014	838	1154
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager	20	10	30	40	39	38	..
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager	14	10	5	18	18	17	17
Andel søkn. om tiltak der komm. har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid	0	0	3	7	7	11	..
Gj.snittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom. Kalenderdager	60	60	79	51	51	66	..

Åsnes ligger litt lavere enn de øvrige i tabellen på de fleste områder. Men på netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger og gj.snittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom ligger de litt høyere.

Samferdsel

Vi tar også med noen nøkkeltall for samferdsel, hvor vi ser at Åsnes ligger lavere eller på linje med de øvrige i sammenligningsgruppen.

Samferdsel	Åsnes			EAK Landet	Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., samferdsel i alt, konsern	734	869	798	732	868	720	1268
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., komm. veier og gater, konsern	734	869	798	821	948	779	1237
Nto. dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	52752	62543	56686	108947	113258	73636	92747
Kommunalt tilskudd i kr pr. km privat vei	3417	3417	3417	5702	5702	4321	1733
Korr. bto. dr.utg. i kr pr. km komm. vei og gate, konsern	53610	62400	56600	127681	121640	72632	96765

VAR-sektoren

I tabellene nedenfor, har vi tatt med nøkkeltall for vann og avløp. Når det gjelder utgifter, så er ikke disse tatt med her, heller ikke inntekter. Vann og avløp skal leveres til selvkost, og dette blir omtalt i eget avsnitt nedenfor.

Vi begynner med vann, hvor det går fram at 73,8 % er tilknyttet kommunal vannforsyning i Åsnes. Nesten 100 % har vannmåler. Som vi ser, mangler tallene for kommunegruppe 11.

Vann	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	72,9	72,8	73,8	84,7	82,7	71,2	..
Andel av husholdningsabonentene som har installert vannmåler	98	98	98	..	..	..	..
Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (totalt)	0,04	0,37	0,23	0,66	0,7	0,99	..

Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020 – Åsnes kommune

Vann	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (ikke-planlagt)	0,04	0,35	0,22	0,21	0,24	0,16	..
Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	0,61	0,42	0,6	0,69	0,68	0,76	..
Beregnet gjennomsnittsalder for vannledningsnett med kjent alder	28	29	30	33	32	30	..
B7. Andel av total vannleveranse til lekkasje	30	50	42	29	29	30	..
Estimert gjennomsnittlig husholdningsforbruk per tilknyttet innbygger (l/pers/d)	115	76	81	207	214	186	..

Vi ser at det for avløp også mangler tall for KG 11. Tallet for vannmåler er det samme som for vann. I forhold til avløp, så er 50 % tilknyttet kommunalt avløp, dette er lavere enn sammenligningsgruppen.

Avløp	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	38	49,3	50	84,2	82,2	69,9	..
Andel av husholdningsabonentene på avløp som har installert vannmåler	98	98	98	..	..	..	..
Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb)	1642	1217	1184	1636	1697	2213	..

Nedenfor har vi valgt ut nøkkeltall knyttet til gebyrer for vann, avløp, saksbehandling og feiing.

Gebyrsatser - brukerbetaling	Åsnes			EAK Landet	EAKUO Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	1850	1450	2286	3377	3381	3605	2982
Tilknytningsgebyr vann - én sats (gjelder rapporteringsåret+1)	..	..	..	..	..	..	..
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	3500	3500	4512	3781	3784	4738	3574
Tilknytningsgebyr avløp - én sats (gjelder rapporteringsåret+1)	..	..	..	..	..	..	..
Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1	23352	30000	58330	59663	59429	37361	..
Saksbeh.gebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL-08 §20-1 a	8108	11000	11390	12362	12335	11437	..
Standardgebyr for oppmålingsforetning for areal tilsvarende en boligtomt 750 m2	12850	13360	13830	16015	15988	15063	..
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)	450	405	416	431	432	470	412

Åsnes skiller seg ikke vesentlig ut fra de øvrige i sammenligningsgruppen, men ligger litt lavere på saksbehandlingsgebyr privat reguleringsplan.

Vi tar også med ekstra tall for renovasjon, hvor årsgebyr for avfall ligger litt lavere enn de øvrige. For øvrig mangler det også her flere tall for Åsnes, for eksempel selvkostgrad.

Avfall og renovasjon	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Finansiell dekningsgrad - avfall	78	..	..	92	90	93	78
Selvkostgrad	100	..	..	99	99	100	100

Avfall og renovasjon	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015				
Gebyrinntekter per innbygger	903	..	0	..	..	..	..
Gebyrgrunnlag per årsinnbygger for kommunal avfallshåndtering (kommune)	1151	965	..	..	..	..	..
Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	2136	2243	2394	2618	2616	2342	2616
Husholdningsavfall per årsinnbygger (kommune)	387	376	376	..	..	..	..

Oppvekst (skoler og barnehager)

Under dette området finner vi resultatenheter

- **Barnehager, Jara skole/SFO, Kilen skole/SFO, Sønsterud skole/SFO, Flisa skole/SFO og Åsnes ungdomsskole.**

Følgende områder belyses ikke nærmere i denne analysen

- Åsnes kommune har også en **privat barneskole.**

Barnehager

Under dette området finner vi følgende enheter og tjenester:

- Bashammeren barnehage
- Jara barnehage
- Sønsterud barnehage
- Myrsnipa barnehage
- I tillegg er det 4 private barnehager i Åsnes.

I oversikten nedenfor har vi lagt inn netto driftsutgift.

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Førskole*)	34 357 646	31 108 500	31 554 500	32 458 124
Førskolelokaler og skyss	2 311 197	698 200	631 200	2 608 636
Førskolebarn i statlige mottak	-27961	-100 000	-100 000	-127 941
Styrket tilbud til førskolebarn	0	-122 000	-122 000	3 622
Styrket tilbud til førskolebarn minoritet	-115 701	-10 000	-10 000	-36 832

Regnskap 2015 viser et merforbruk på barnehager både i forhold til budsjett 2015 og regnskap 2014. Dette gjelder også i forhold til førskolelokaler og skyss.

Her er noen nøkkeltall knyttet til barnehage.

Barnehager	Åsnes	Åsnes	Åsnes	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager, konsern	110778	120122	131701	131858	130606	118303	128614
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	89,9	90,1	93,6	90,4	91	91,5	91,1
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	61,8	60,4	57	50,7	49,6	58,5	51,8
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage, konsern	155800	165123	168747	181752	178464	158773	172925
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	40,7	46	51,2	36,1	36,4	34,5	37,1

Barnehager	Åsnes	Åsnes	Åsnes	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	91,7	100	100	91,8	92,6	94,5	93,4
Andel ansatte menn til basisvirksomhet i barnehagene	4,8	4,6	2,9	8,8	7,7	7,2	5,4
Korrigerte oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet, alle barnehager	13068	13527	13282	13041	13033	12639	12812
Korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) pe	..	17316	20067	78115	88556	..	103746
Utgifter til kommunale lokaler og skyss per barn i kommunal barnehage (kr), kon	15962	16000	15413	17229	17102	14064	14400

Netto driftsutgifter til barnehage pr. innbygger 1-5 år i Åsnes ligger over de øvrige i sammenligningsgruppen med unntak av landsgjennomsnittet. Andelen barn med barnehageplass ligger litt over de andre.. Vi ser også at andelen av barn i kommunale barnehager ligger omtrent på samme nivå som de øvrige i sammenligningsgruppen. Åsnes ligger litt over de øvrige i forhold til oppholdstimer pr. årsverk. Når det gjelder ressurser og kompetanse, ligger Åsnes høyest i forhold til de øvrige i tabellen.

Grunnskolen

Under dette området finner vi følgende enheter og tjenester:

- Jara skole og SFO (98 elever høsten 2011, 17 barn i SFO)
- Sønsterud skole og SFO (136 elever høsten 2011)
- Flisa skole og SFO (223 elever høsten 2011, 77 barn i SFO.)
- Åsnes ungdomsskole (236 elever høsten 2011.)
- Åsnes kommune har også en **privat barneskole** (Montessori).

Oversikten over nettoutgiften for disse skolene, se slikt ut:

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Opplæring av barn i grunnskolen	58 834 528	60 787 180	61 496 500	60 634 105
Opplæring av fremmedspråklige	6210	-154 000	-154 000	23 400
Skolefritid (inkl. tilrettelagt tilbud)	932 924	1 458 000	1 778 000	1 590 598
Skolelokaler	13 654 516	1 433 000	732 000	13 559 944
Skole skyss	4 558 060	3 698 000	3 698 000	3 686 747

Opplæring, skolefritid og lokaler har et mindreforbruk i 2015 i forhold til justert budsjett, men det er et merforbruk i forhold til budsjett 2015 for skoleskyss. I forhold til regnskap 2014 er det nedgang på opplæring og skolefritid, men en økning på lokaler og skoleskyss.

Vi har valgt å vise noen nøkkeltall for grunnskoleopplæring, skolefritidsordning (SFO), spesialundervisning og skoleskyss.

Grunnskole	Åsnes	Åsnes	Åsnes	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlet netto driftsutgifter	19,7	19	18,9	23,3	24,1	22,6	24,2
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), i prosent av samlede netto driftsutg	0	0,9	1,1	0,5	0,5	0,8	0,7
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger, konsern	10655	10513	10545	12335	12617	11896	13622
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger, konsern	0	488	611	250	267	418	383

Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020 – Åsnes kommune

Grunnskole	Åsnes	Åsnes	Åsnes	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år, konsern	4993	5933	3508	3615	3244	2964	4397
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	9,1	7	7,5	7,9	7,9	7,2	8,2
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	18,1	17,4	22,8	17,5	17,6	16,1	19,5
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss	56,1	57,1	28,9	21,5	23,2	34,9	35,4
Andel elever i kommunal SFO med 100prosent plass	55,1	56,5	54,1	56,5	54,4	49,8	39,9
Korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per elev i kroner	119585	121751	122118	115559	114713	118251	120209
Korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev, konsern	94250	92833	92437	88276	88320	92108	94886
Korrigerede brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. bruker	28081	31306	27796	27615	26906	25016	27612
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	12,7	12,9	13,3	13,7	13,5	12,9	12,4
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	37,6	38	38,9	40,8	24,9	40	..
Andel avtalte årsverk i grunnskolesektor, konsern	16,7	17,2	17,4	25	87	21	23,3
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	82,2	85,4	89,6	85,8	24,1	88,9	87,7

Ut fra disse tallene ligger Åsnes kommune noe lavere på driftsutgifter pr. innbygger og også hvor mye som brukes på driftsutgifter i prosent av samlede driftsutgifter, i forhold de øvrige i sammenligningsgruppen. For korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev ligger Åsnes en del høyere enn de øvrige. Åsnes ligger høyt på hvor mange som får tilbud om skoleskyss og på utgifter til skoleskyss. Når det gjelder driftsutgifter til skolefritidstilbud pr. innbygger, ligger Åsnes på gjennomsnittet av sammenligningsgruppen. Det samme gjelder når vi ser på driftsutgifter pr. bruker. Antall elever som får **spesialundervisning** ligger på gjennomsnittet, men andel timer til spesialundervisning av antall læretimer totalt, er høyere i Åsnes enn de øvrige i sammenligningsgruppen (22,8 %). Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning ligger høyere enn sammenligningsgruppen.

I forhold til de øvrige kommunene i distriktet her i 2015, så er oversikten slik for noen av tallene:

Grunnskole alle kommuner	Kongsvinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samle	23	22,7	25,3	21,2	19	18,9	25
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	5,3	7,3	5,7	15,5	9,2	7,5	13
Andel elever i kommunal SFO med 100prosent plass	52,2	50	70,9	39,8	5,6	54,1	39
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	13,1	14,8	12,6	12,4	12,6	13,3	11,5
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	82,4	86,6	82	77	94,8	89,6	89,3

Åsnes ligger nest lavest på netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter. For øvrig er det flere tall hvor Åsnes ikke skiller seg spesielt ut.

Vi tar også med en oversikt over brukerbetaling SFO for kommunene i regionen, med eksempel ukentlig oppholdstid pr uke på 10 timer. Åsnes ligger her høyest i regionen.

Brukerbetaling SFO	Kongsvinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler
Foreldrebetaling SFO: ukentlig oppholdstid 10 timer, i kroner per måned	1793	1380	1509	1310	1200	1870	1555

Skoleresultater

Når det gjelder andre nøkkeltall knyttet til skolesektoren, så har vi et annet nettsted, kalt skoleporten²². Dett er tall for 2015/2016 og angir resultatene ved utgangen av 10. klassetrinn.

Indikator og nøkkeltall	Åsnes kommune	Hedmark fylke	Nasjonalt
Driftsutgifter per elev	117 100	112 454	108 511

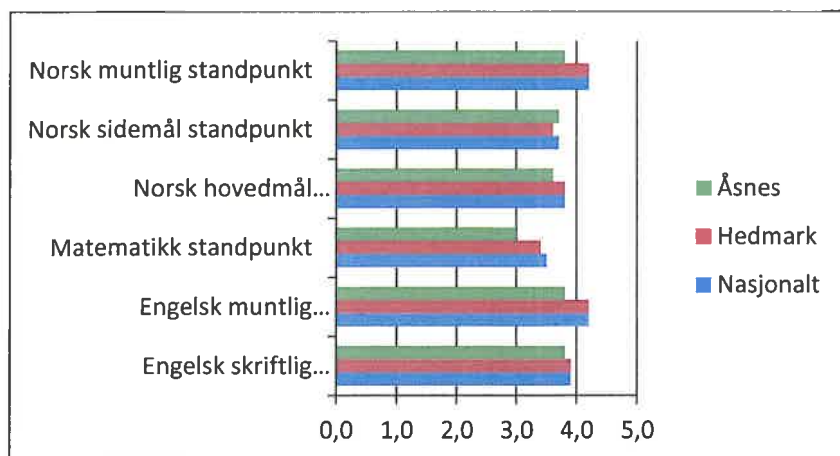
I denne sammenligningen ligger Åsnes høyere enn Hedmark fylke og nasjonalt, på driftsutgifter pr. elev.

Vi har tatt med en oversikt over grunnskolepoeng²³ for alle skolene i distriktet, pluss Hedmark og nasjonalt, trinn 10 begge kjønn.

	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Nasjonalt	40,0	40,1	40,4	40,8	41,2
Hedmark	39,1	39,2	39,3	40,0	40,4
Eidskog	39,1	39,2	39,3	40,0	40,4
Grue	39,2	39,4	36,7	38,4	38,6
Kongsvinger	39,7	38,0	39,0	40,6	39,2
Nord-Odal	40,0	40,5	36,3	39,1	38,4
Sør-Odal	37,2	39,7	41,0	39,2	40,2
Våler	37,8	37,0	39,1	39,7	36,5
Åsnes	37,7	37,6	38,0	38,9	39,7

Som vi ser, ligger Åsnes midt på treet for resultatet i 2015-2016. Det er også en oppgang fra tidligere år i tabellen.

Standpunkt karakteren gir informasjon om kompetansen til eleven ved avslutninga av opplæringa i faget. Nedenfor har vi tatt med en oversikt over standpunkt karakterer i noen av fagene på 10 trinn, for Nasjonalt, Hedmark og Åsnes for året 2015-2016.

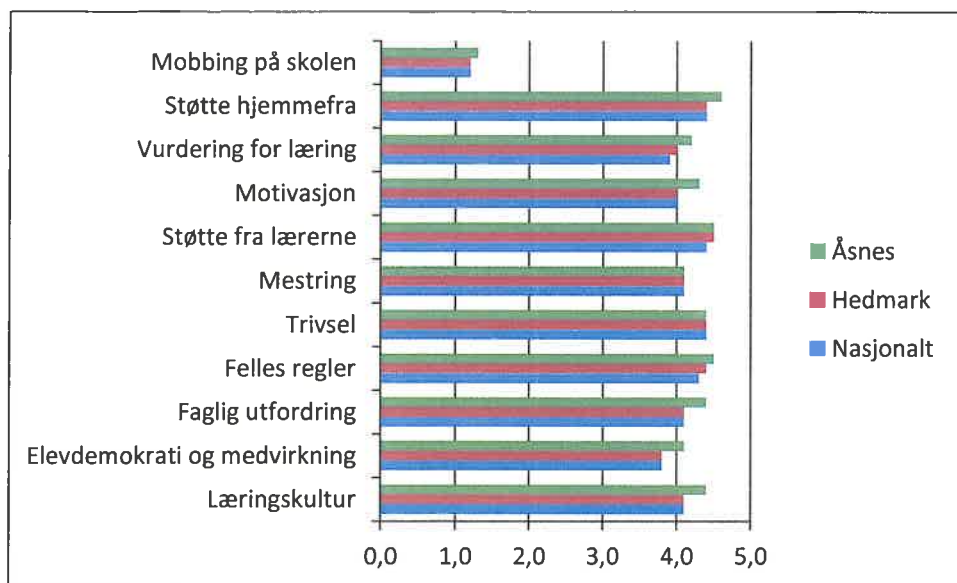

²² <http://skoleporten.udir.no/>

²³ Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10. Elever som har færre enn halvparten gyldige karakterer er ikke med i beregningene

Her ser vi at Åsnes ligger under gjennomsnittet for alle fagene unntatt norsk sidemål standpunkt, hvor de ligger litt over Hedmark.

Vi har også tatt med en oversikt over elevundersøkelsen fra 2015-2016. Skala 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntakene er mobbing på skolen hvor lav verdi er positivt og andel elever som opplever mobbing som viser andelen elever (prosent).

Mobbing har en litt mindre positiv verdi i Åsnes enn Hedmark og nasjonalt. Åsnes ligger derimot godt an på de fleste andre indikatorene, men ligger likt med Hedmark og nasjonalt på vurdering for mestring og trivsel og likt med Hedmark på støtte fra lærerne.

Helse og omsorg

Under dette området finner vi følgende resultatenheter og tjenester:

- Åsnes sykehjem, hjemmetjenesten, virksomhet tilpassede tjenester og helseavdelingen.
- NAV sosial

Vi deler dette området i tre områder, pleie og omsorg, helsetjenester og NAV sosial.

Pleie og omsorg

Åsnes sykehjem har 92 plasser.

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Pleie og omsorg, institusjon (funksj.253)	65 208 000	64 454 000	62 723 000	75 683 401
Institusjonslokaler (funksj.261)	6 053 317	2 175 000	2 340 000	3 403 765

Oversikten viser at det er en reduksjon på pleie og omsorg totalt ca. 10 millioner kroner fra 2014. Det er noe merforbruk i regnskap 2015 forhold til justert budsjett 2015. På institusjonslokaler er det en ganske stor økning fra 2014 og et stort merforbruk i forhold til justert budsjett 2015.

Hjemmetjenesten omfatter følgende enheter/tjenester:

- Hof aldershjem
- Flisa omsorgsbolig

- Heimly omsorgsbolig
- Bestebo
- Hjemmesykepleie
- Hjemmehjelp
- Sønsterud bofellesskap
- Trygghetsalarmer
- Personlig assistanse og omsorgslønn
- Tildelingsenhet

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Pleie og omsorg i hjemmet (funksj.254)	72 595 521	63 553 404	66 424 404	69 069 324
Hjemmehjelp i hjemmet	7 694 333	7 670 596	7 923 596	8 153 688

Pleie og omsorg i hjemmet har et merforbruk i 2015 på vel 9 mill. i forhold til justert budsjett, og det er også en økning fra regnskap 2014. Hjemmehjelp har en liten reduksjon fra regnskap 2014, og er omtrent i tråd med justert budsjett 2015.

Her er nøkkeltall for pleie- og omsorgstjenesten:

Omsorgstjenester	Åsnes			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter helse og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter, konsern	41	42,2	40,9	30	30,9	38,5	33,4
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo, konsern	54,4	52,5	49	44,9	44,4	48,1	41,9
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo, konsern	42,1	43,8	47,3	49,6	50,3	47	53,4
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten, konsern	22225	23415	22837	15904	16198	17943	18765
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester, konsern	341636	370743	343405	391611	392369	400350	384004
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner), konsern	198818	217048	206150	236939	237965	239631	242476
Andel beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål 80 år og over	35,6	37,6	38,7	38,5	39,2	38,8	44,7
Andel beboere i bolig m/ heldøgns bemanning	56,4	76,5	70,7	51,8	51,7	35,5	50,8
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	5,1	5,4	3,5	3,6	3,9	2,2	5,2
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	21,1	17,2	17	18,5	18,1	18	17,4
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	87,9	91,3	91,3	95	94,7	96,1	95,9
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass, konsern	933388	1181598	1103076	1067592	1050987	1029890	1027924
Korr.bto.driftsutg, pleie, av korr.bto.driftsutg, institusjon, konsern	95,9	96,9	94	89,1	89,2	89,6	89,9
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter, konsern	..	12,4	13,6	13,2	13	13	13,1

Netto driftsutgifter til helse og omsorg i prosent av totale netto driftsutgifter ligger en god del høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen, spesielt for institusjoner (funksjon 253+261). Tallet for hjemmeboende, derimot, ligger blant de laveste. Hvis vi ser på utgifter pr. innbygger, ligger Åsnes også høyt. Andel plasser i enerom er lavest i forhold til sammenligningsgruppen med 91,3 %. Dette kan ha sammenheng med at det er ektepar som deler rom. Men det kan også skyldes overbelegg.

Helsetjenester

Helse omfatter følgende enheter og tjenester:

- Fysioterapi/ergoterapi
- Fastlege/legevakt
- Helsestasjon
- Helsestasjon for ungdom
- Ungdomskontakt
- Psykisk helse
- Koordinerende tjeneste for rehabilitering

Det er mange tjenester som hører under dette området, og vi tar ikke med noen regnskapstall for helseavdelingen, men vi har funnet fram til en del nøkkeltall for området.

Helsetjenesten	0425 Åsnes			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Helsetjeneste generelt							
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten, konsern	2126	2169	2375	2347	2383	2430	2612
Netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter, konsern	3,9	3,9	4,3	4,4	4,6	4,6	4,6
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger, konsern	78	51	-2	157	171	256	165
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	10,7	12	12,2	10,5	10,5	11	11,7
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,9	10,8	10,1	9	9,1	10,4	9,6
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 120 og 233	0,2	0,1	0,1	0,5	0,5	0,4	0,6
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	8,6	9,8	9,9	8,5	8,5	8,9	9,5
Andel timer av fysioterapeuter med fast lønn og turnuskandidater. Funksjon 241	12,4	16,1	12,4	30,8	31,1	21,9	30,8
Brutto driftsutgifter pr. innbygger. Funksjon 232, 233 og 241, konsern	3510	2996	3105	2973	3014	3172	3445
Helsestasjon og skolehelse							
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år, konsern	12389	12023	15403	7907	7797	9908	8593
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år, konsern	2724	2720	3353	2137	2173	2437	2201
Årsverk i alt pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	289,5	269,8	317,1	125,7	121,5	157,9	159,8
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	13,8	18,9	20,3	6	5,7	7,5	6,8
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	155,6	165,7	181,5	69	66,7	86,5	81,6
Brutto driftsutgifter per innbygger 0 - 5 år. Helsestasjons- og skolehelsetjeneste., konsern	16228	18214	15563	8708	8560	10793	10375

Åsnes ligger ganske høyt i forhold til sammenligningsgruppene på områdene under «Helsestasjon og skolehelse.» I forhold til «Helsetjenester generelt», avviker ikke tallene for Åsnes mye fra de øvrige i sammenligningsgruppen.

1. januar 2012 trådte lov om folkehelsearbeid i kraft. Folkehelseprofilen²⁴ er et bidrag til fylkets arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i fylket og oppgaven med å understøtte folkehelsearbeidet i kommunene. For nærmere opplysninger, se vedlegg 5.

Virksomhet tilpassede tjenester (ViTT), omfatter bl.a.

- Miljøarbeidertjeneste
- Brukerstyrt personlig assistanse
- Omsorgslønn
- Avlastning barn og unge
- Støttekontakt, fritidstilbud, dagsenter

Vi har forsøkt å finne KOSTRA-tall for miljøarbeidertjenesten (tilrettelagte tjenester for voksne). Dette er ikke så enkelt. Vi har sendt forespørsel til SSB på dette og de svarer dette fortsatt ikke er klart.

NAV Åsnes

NAV Åsnes

- Økonomisk sosialhjelp

²⁴ <http://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=0425&sp=1&PDFaar=2016>

- Flyktningetjeneste
- Gjeldsrådgiving

Netto utgift	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Økonomisk sosialhjelp (funksj.281)	11 103 715	8 780 000	8 780 000	11 268 013
Økonomisk sosialhjelp flyktninger	427 345	849 000	849 000	973 000

Netto driftsutgift for sosialtjenesten er redusert noe fra regnskap 2014, men regnskap 2015 ligger godtover budsjett 2015. Men når det gjelder flyktninger utgjør regnskapet bare omtrent halvparten av budsjettet for 2015 og også i forhold til regnskap 2014.

Her har vi noen nøkkeltall til sosialtjenesten.

Sosialtjenesten	Åsnes			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	Gj.snitt KG 11
	2013	2014	2015				
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger, konsern	2504	2415	2297	2227	1966	2320	1842
Netto driftsutg. til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter, konsern	4,6	4,4	4,1	4,2	3,8	4,4	3,3
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år, konsern	4287	4117	3936	3618	3243	3897	3133
Netto driftsutg. til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år, konsern	1732	1580	1248	1317	1216	1302	1426
Andel netto driftsutg. til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid, konsern	40,4	38,4	31,7	36,4	37,5	33,4	45,5
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år, konsern	2555	2555	2686	1738	1616	2271	1544
Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp, konsern	59,6	62,1	68,3	48	49,8	58,3	49,3
Sosialhjelpsmottakere	326	349	307	313	269	..	..
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere	4,3	4,6	4,1	2,6	2,5	..	..
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker, konsern	35169	34332	41313	44153	41225	..	..
Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker, konsern	22494	17799	16280	46771	40931	..	..
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	8097	8308	8611	..	..	..	..
Sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	87	121	110	113	92	..	..
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	55,2	55	59,3	47,9	46,5	..	..

Åsnes ligger høyere enn de øvrige på flere av nøkkeltallene, men det er først og fremst pr. innbygger. Når det gjelder sosialhjelp pr mottaker, ligger Åsnes en god del lavere enn landet. Dessverre mangler vi tall for Hedmark og kommunegruppe 11. Andel mottaker med sosialhjelp som hovedinntektskilde er høyere enn landet.

Vi tar også med en oversikt over kommunene i distriktet vedrørende utbetaling av sosialhjelp i 2015:

2015	Eidskog	Grue	Kongsv.	Nord-Odal	Sør-Odal	Våler	Åsnes
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere	4,6	4	3,5	3,5	3,2	3,7	4,1
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker, konsern	44732	43249	43576	41117	40336	23326	41313
Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker, konsern	25925	28360	52432	23313	17324	37645	16280
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	7811	8494	9113	9723	10507	6056	8611

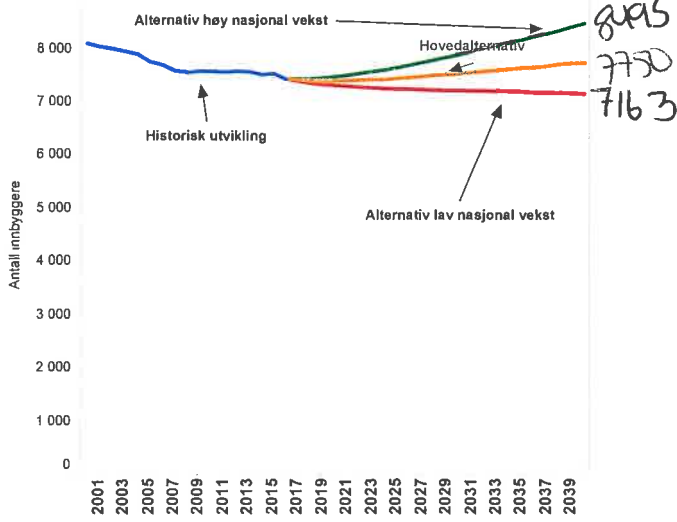
Åsnes og Eidskog ligger høyest i forhold til andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere.

Oversikt over øvrige vedlegg

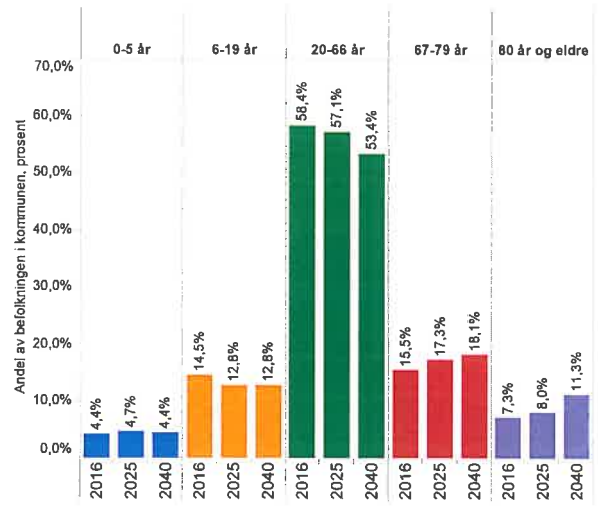
- Vedlegg 2 Befolknings sammensetning og framskriving 2016, 2025 og 2040.
- Vedlegg 3 Oversikt over hvem som tilhører kommunegruppe 11
- Vedlegg 4 Diagram produksjonsindeksen.
- Vedlegg 5 Folkehelseprofil for Åsnes

Velg kommune
Åsnes

Utviklingen i befolkningen 2000-2040. Ulike alternativer for befolkningsframskrivninger, Åsnes

Befolknings sammensetningen i 2016, 2025 og 2040. Hovedalternativet. Summerer seg til 100 % for det enkelte år, Åsnes

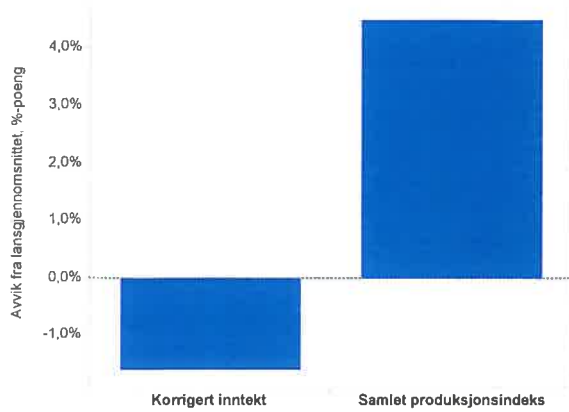
Kommunegruppe 11 (2013)

0123	Spydeberg	11
0128	Rakkestad	11
0420	Eidskog	11
0425	Åsnes	11
0428	Trysil	11
0517	Sel	11
0521	Øyer	11
0522	Gausdal	11
	Nordre	
0538	Land	11
	Nord-	
0542	Aurdal	11
0807	Notodden	11
0815	Kragerø	11
0819	Nome	11
0821	Bø	11
0901	Risør	11
0919	Froland	11
0926	Lillesand	11
1003	Farsund	11
1004	Flekkefjord	11
1032	Lyngdal	11
1160	Vindafjord	11
1216	Sveio	11
1219	Bømlo	11
1224	Kvinnherad	11
1235	Voss	11
1238	Kvam	11
1401	Flora	11
1439	Vågsøy	11
1443	Eid	11
1445	Gloppen	11
1516	Ulstein	11
1519	Volda	11
1532	Giske	11
1535	Vestnes	11
1539	Rauma	11
1554	Averøy	11
1566	Surnadal	11
1624	Rissa	11
1634	Oppdal	11
1640	Røros	11
1662	Klæbu	11
1703	Namsos	11

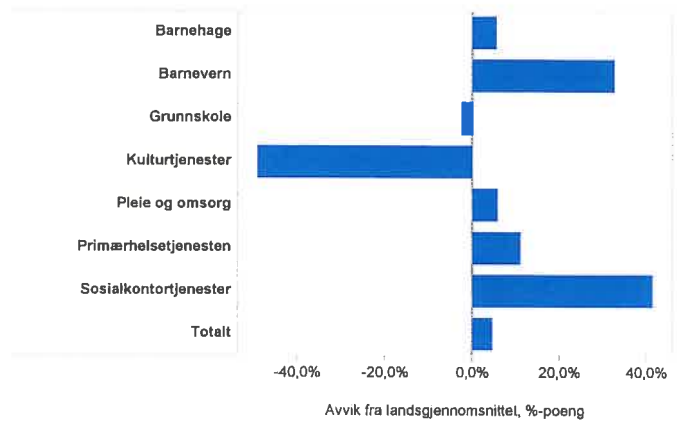
1751	Nærøy	11
1756	Inderøy	11
1805	Narvik	11
1813	Brønnøy	11
1860	Vestvågøy	11
1865	Vågan	11
1866	Hadsel	11
1870	Sortland	11
1871	Andøy	11
1924	Målselv	11
1933	Balsfjord	11

Velg kommune
Åsnes

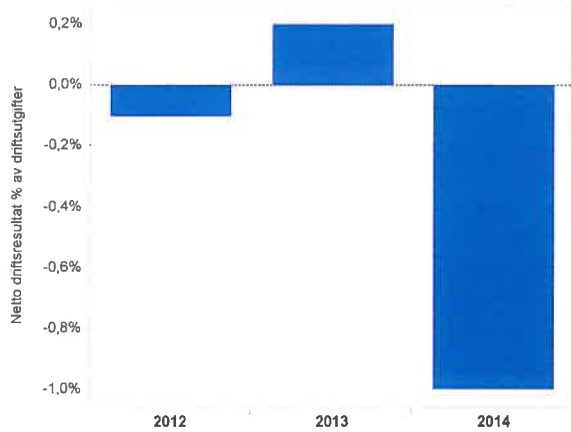
Korrigert inntekt og samlet produksjonsindeks. Avvik fra landsgjennomsnittet målt i prosentpoeng. Åsnes

Produksjonsindeksen. Tjenester. Avvik fra landsgjennomsnittet målt i prosentpoeng. Åsnes

Netto driftsresultat i prosent av driftsutgifter. Åsnes

PRODUKSJONSINDEKS

For nærmere opplysninger se Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi https://www.regjeringen.no/contentassets/5793ef452cd2404bafa23522921a1e1d/tbu_nov_2015.pdf Vedlegg 10.

Produksjonsindekser, frie inntekter per innbygger korrigert for variasjoner i utgiftsbehov, og netto driftsresultat. Landsgjennomsnitt=100 for produksjonsindeksene og korrigert inntekt. Netto driftsresultat oppgitt i prosent av samlede driftsinntekter. Tall fra 2014

Tabell 2

Kommune	Barneh.	Gr.skole	Helse	Pl/oms.	Barnev.	Sosial	Kultur	Samlet	Korr. innt.	Netto dr.res.
Kongsvinger	95,7	98,9	87,4	96,4	131,5	122,2	65,9	98,0	95,4	0,9
Nord-Odal	99,1	93,5	93,3	97,4	118,7	131,2	66,6	97,9	97,8	3,1
Sør-Odal	107,3	105,7	101,4	95,9	121,4	131,0	64,8	102,4	98,4	-0,7
Eidskog	104,4	93,8	101,2	106,9	156,1	134,0	35,3	102,9	100,8	0,0
Grue	99,4	91,9	92,4	102,1	137,3	133,3	47,1	99,1	101,5	-1,1
Åsnes	105,5	97,7	111,1	105,9	132,5	141,6	50,8	104,5	98,4	-1,0
Våler	94,4	99,6	113,5	107,8	118,9	134,4	98,4	105,4	101,7	1,9

Tabell 2 rapporterer sektorindekser, samlet produksjonsindeks og korrigert inntekt for de 373 kommunene som inngår i analysen, samt fylkesvise gjennomsnitt. Både sektorindekser, samlet produksjonsindeks og korrigert inntekt er normalisert slik at veide gjennomsnitt (med antall innbyggere som vekter) er lik 100 for kommunene som inngår i analysen. Også de fylkesvise gjennomsnittene er veid med innbyggertall som vekter. I tillegg vises netto driftsresultat for 2014. For sektorindeksene og samlet produksjonsindeks indikerer en indeksverdi over 100 at tjenestetilbudet er bedre enn gjennomsnittet, mens en verdi lavere enn 100 indikerer at tjenestetilbudet er dårligere enn landsgjennomsnittet. En verdi på 110 indikerer for eksempel at tjenestetilbudet er 10 prosent bedre enn landsgjennomsnittet.

Det bør understrekes at produksjonsindeksene sier noe om nivået på produksjonen i forhold til størrelsen på målgruppen, og at de i seg selv ikke sier noe om hvor effektiv den enkelte kommune er. For at totalindeksen skal si noe om effektivitet må den relateres til hvor store ressurser den enkelte kommune disponerer, og delindeksene kan bare si noe om effektivitet dersom de relateres til hvor store ressurser som er allokert til den enkelte sektor sett i forhold til målgruppen. En kommune med samlet produksjonsindeks lavere enn 100 vil kunne være effektiv dersom produksjonen er høy relativt til de ressurser kommunen disponerer, og en kommune med delindeks lavere enn 100 vil kunne være effektiv dersom produksjonen er høy relativt til mengden av ressurser som er allokert til sektoren.

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jamfør lov om folkehelsearbeid. Statistikken er fra siste tilgjengelige periode per oktober 2015.

Nye indikatorer i 2016:

- Valgdeltakelse ved valget i 2015
- Indikatorer fra Ungdata-undersøkelsen
- Overvekt inkl. fedme fra nettbasert sesjon
- Frafall etter foreldrenes utdanningsnivå (figur på midtsidene)

Utgitt av
Folkehelseinstituttet
Avdeling for helsestatistikk
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo
E-post: kommunehelsa@fhi.no

Redaksjon:
Camilla Stoltenberg (ansv. redaktør)
Else-Karin Grøholt (fagredaktør)
I redaksjonen: Fagredaksjon for folkehelseprofiler
Idékilde: National Health Observatories, Storbritannia
Foto: Scanpix og Colourbox
Midtsidene: I samarbeid med Helsedirektoratet
Bokmål
Batch 0602161525.0602161705.0602161525.0602161555.06/02/2016
17:15

Elektronisk distribusjon:
www.fhi.no/folkehelseprofiler

Noen trekk ved kommunens folkehelse

Temaområdene er valgt med tanke på mulighetene for helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også begrenset av hvilke opplysninger som er tilgjengelig på kommunenivå. Indikatorene tar høyde for kommunens alders- og kjønnsammensetning, men all statistikk må også tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- Valgdeltakelsen i kommunen var lavere enn i landet som helhet ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2015. Valgdeltakelse kan si noe om samfunnsengasjementet i kommunen.

Levekår

- Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt er høyere enn i landet som helhet. Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt.

Miljø

- Andelen personer som får vann fra vannverk som både har tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil drikkevannsleveranse ser ut til å være lavere enn landsnivået. Når man vurderer kommunens drikkevannsforsyning, må det tas hensyn til at statistikken omfatter den delen av befolkningen som får vann fra rapportpliktige vannverk, se indikatornummer 11, forsyningsgrad.
- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller tallgrunnet er utilstrekkelig for å vise tall på ensomhet. Utilstrekkelig betyr at tallene er for små eller at det mangler opplysninger om klasstrinn og kjønn som er nødvendige bakgrunnsvariabler for å kunne sammenlikne mot landsnivået. I Kommunehelsa statistikkbank finnes tall som ikke er justert for disse bakgrunnsvariablene.
- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet.

Skole

- Andelen 10.-klassinger som trives på skolen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet. Kommuneverdien kan imidlertid skjule stor variasjon mellom skoler. Tallene er hentet fra Elevundersøkelsen.
- Frafallet i videregående skole er ikke entydig forskjellig fra landsnivået. På midtsidene kan du se hvordan frafallet i kommunen varierer med foreldrenes utdanningsnivå. Frafallet er en viktig folkehelseutfordring i hele landet.

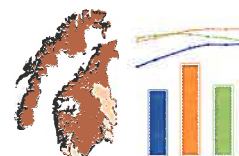
Levevaner

- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er fysisk inaktive (andpusten eller svett sjeldnere enn én gang i uka).
- Andelen med overvekt inkludert fedme, ser ut til å være høyere enn i landet som helhet, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter (17 år).

Helse og sykdom

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på sosiale helseforskjeller i kommunen, målt som forskjell i forventet levealder mellom utdanningsgrupper. Les mer om sosial ulikhet på midtsidene.

For flere indikatorer og mer detaljert statistikk se
Kommunehelsa statistikkbank,
khs.fhi.no

Utjevning av sosiale helseforskjeller: ikke bare hva vi gjør, men også hvordan

Alle faktorer som påvirker helse, og som er sosialt ulikt fordelt i befolkningen, bidrar til å opprettholde sosiale ulikheter i helse. Ulikhetene varierer i tid og mellom ulike geografiske områder, og det forteller oss at det er mulig å redusere dem.

Sosiale ulikheter i helse vil si at vi ser systematiske helseforskjeller som følger inntekt og utdanningslengde. Forskjellene er uavhengige av kjønn og alder og gjelder blant annet forventet levealder, ulike sykdommer og levevaner som kosthold og røyking. De finnes i de fleste fylker og kommuner, men siden størrelsen på ulikhetene varierer, vet vi at det er mulig å redusere dem.

Helseforskjellene danner som regel en jevn gradient gjennom befolkningen. En gradient kan ses på som en stige og vil si at litt bedre sosioøkonomisk status gir (statistisk sett) litt bedre helse. Ikke bare har de nest fattigste bedre helse enn de aller fattigste. Vi ser også at de aller rikeste i gjennomsnitt har litt bedre helse enn de nest rikeste. Det samme gjelder når vi ser på sammenhengen mellom helse og utdanning; jo lengre utdanning, jo bedre helse.

Dersom vi skal utjevne helseforskjellene, må vi ha hele befolkningen i tankene. Et godt gjennomført tiltak kan samlet sett gi en betydelig folkehelsegevinst fordi det når frem til mange.

Tiltak kan være ment å treffe alle og gi mest nytte til de som har størst behov, men dersom en ikke undersøker og sikrer dette i den praktiske gjennomføringen kan resultatet bli at man forsterker i stedet for å utjevne helseforskjeller.

Vi kan se på helsen som endepunktet i en årsakskjede hvor grunnleggende sosiale forhold som utdanning og økonomi sammen med miljøforhold, levevaner og, til slutt, helsetjenester påvirker helsen.

Tiltak for å bedre helse og utjevne helseforskjeller kan settes inn på alle leddene i denne årsakskjeden. Nøkkelen til å redusere helseforskjellene ligger ikke i noen få enkelttiltak, men i sammensatt innsats.

Innsatsområder for utjevning

Figur 1 illustrerer eksempler på aktuelle innsatsområder for å redusere sosiale helseforskjeller. Første del av figuren omfatter innsatsområder for å redusere ulikhet i grunnleggende sosiale forhold. Videre kan man rette innsatsen mot ulikheter i levevaner, sosial støtte og andre fysiske og sosiale miljøfaktorer som mer direkte virker inn på helsen. Siste del av figuren peker på at helsetjenester kan demme opp for ulikheter skapt tidligere i årsakskjeden og at innsats på dette området også er aktuelt for å oppnå likeverdig helse.

Tiltak på det første leddet gir potensielt stor gevinst fordi det kan virke positivt på hele årsakskjeden - de retter seg mot «årsakene til årsakene».

Figur 2 viser forventet levealder i tre utdanningsgrupper. Tallene blir vist både for kommune, fylke og landet som helhet. Utdanningsforskjellene i dødelighet, og dermed forventet levealder, kan betraktes som sluttsummen av mange små og store faktorer gjennom hele livsløpet.

Virker dagens tiltak?

For å utjevne sosiale helseforskjeller trenger vi ikke nødvendigvis nye tiltak, men vi trenger å se på fordelingseffektene av det som allerede gjøres. Noen spørsmål som det kan være nyttig å reflektere over, er:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjør at ikke alle kan nyttiggjøre seg tiltaket eller tjenesten?
- Krever bruk av tiltaket eller tjenesten spesielle kunnskaper eller ressurser som er ulikt fordelt i befolkningen?

Når man skal svare på disse spørsmålene er kunnskap om målgruppen og forhold i lokalmiljøet avgjørende. Eksemplene på neste side illustrerer hvordan et tiltak kan bli sosialt ulikt fordelt dersom det er opp til den enkelte å skaffe seg et gode.

Noen av eksemplene er basert på forskningsfunn og evalueringer, mens andre er lokale tiltak som ikke har vært evaluert.

Figur 1. Innsatsområder for å redusere sosial ulikhet i helse.

Eksempler: faktureringsrutiner, skolefrukt og leksehjelp

Lavinntektsusholdninger har større problemer med uforutsette regninger enn andre. En del kommunale avgifter og gebyrer faktureres ofte på årlig eller halvårlig basis og kan dermed komme som en stor og kanskje uforutsett utgift for en del husholdninger. Noen kommuner har endret faktureringsrutinene slik at man kan fakturere månedlig.

Tilskudd til kontingenter, utlån av utstyr og liknende tiltak kan gjøre det lettere for alle barn å delta på fotballtrening, kulturskole eller andre aktiviteter uavhengig av familiens ressurser. Figur 3 viser hvor mange dette kan ha betydning for i din kommune. Figuren viser andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt. Tallene vises også for fylket og landet som helhet.

En skolefruktordning som er gratis for alle, har vist seg å redusere sosial ulikhet både når det gjelder inntak av frukt og usunt snacks. Skolefrukt som må betales av foresatte, fører derimot til større sosiale forskjeller i fruktinntak.

Gratis leksehjelp er en ordning som ble innført for å redusere sosial ulikhet i læring, men en evaluering fra 2013 viste at den ikke bidro til dette. Hvorfor? Måten ordningen var innført på varierte mellom kommuner og skoler. Evalueringen antyder at de flinkeste elevene var de som best greide å benytte tilbudet.

Til sammenlikning viser forsøk med gratis kjernetid i barnehager at et systematisk og målrettet rekrutteringsarbeid var avgjørende for at også de barna som i utgangspunktet ikke gikk i barnehage skulle nyte godt av dette tilbudet.

Ulikheter i frafall

Figur 4 viser frafall i videregående skole fordelt etter foreldrenes utdanningsnivå.

På landsnivå ser vi i figuren at det er sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og frafall i videregående skole. Tallene er også vist for fylke og kommune. I vurderingen av disse tallene, er det viktig å være oppmerksom på at det også er forskjell i frafall mellom elever på yrkesfag og elever på studieforberedende fag, med høyere frafall blant yrkesfagelevne.

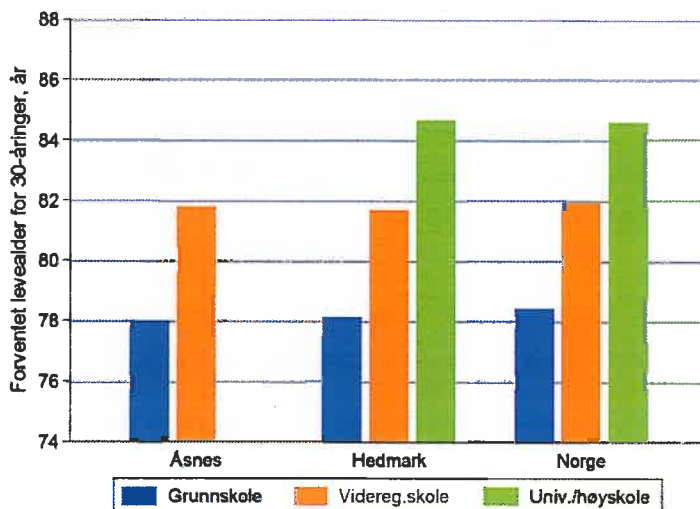
Gode faglige ferdigheter i grunnskolen øker sjansen for at eleven klarer å gjennomføre videregående skole. Arbeidet med å redusere frafall i videregående skole bør derfor starte i grunnskolen.

Kommunen kan også bidra ved å tilby flere lokale læringeplasser, enten direkte som arbeidsgiver, eller indirekte, ved for eksempel å stille betingelser til bedrifter i anbudskonkurranser.

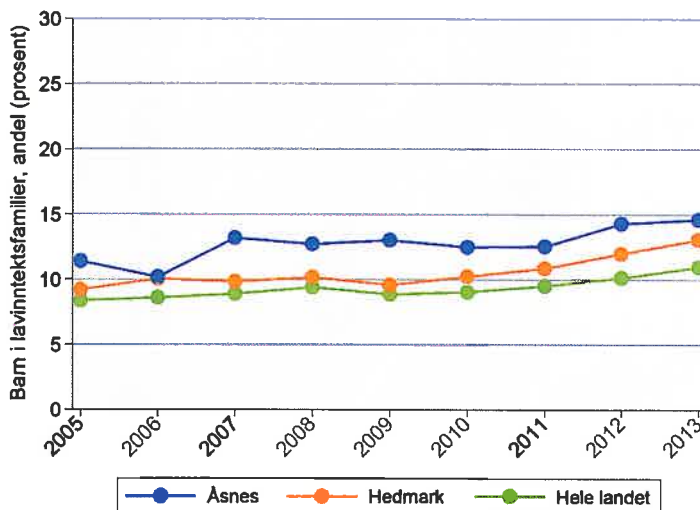
Finn en utvidet artikkel med referanser på www.fhi.no/folkehelseprofiler

Finn flere eksempler i Helsedirektoratets veivisere for lokalt folkehelsearbeid

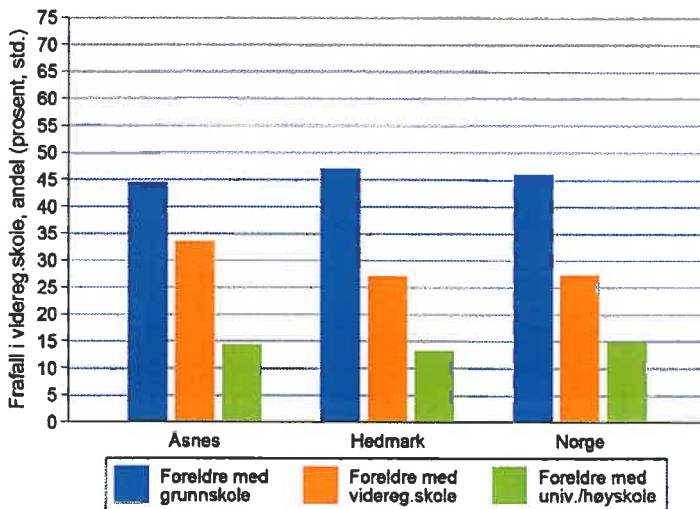
Figur 2. Forventet levealder ved 30 år etter utdanningsnivå (1999 - 2013).

Figur 3. Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt.

Figur 4. Andel som har sluttet på/ ikke bestått videregående skole, status fem år etter påbegynt opplæring, etter foreldrenes utdanning (2012-2014).

Folkehelsebarometer for din kommune

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall i kommunen og fylket med landstall. I figuren og i tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenlignet med landet. For å se på utvikling over tid, se KommuneHelse statistikkbank, khs.fhi.no. Her finnes også statistikk uten alders- og kjønnsstandardisering. Forskjellen mellom kommunen og landet er testet for statistisk signifikans, se www.fhi.no/folkehelseprofiler

- Kommunen ligger signifikant bedre enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landsnivået
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

En «grønn» verdi betyr at kommunen ligger bedre enn landet som helhet, likevel kan det innebære en viktig folkehelseutfordring for kommunen da landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter. For å få en mer helhetlig oversikt over utviklingen i kommunen kan du lage diagrammer i KommuneHelse statistikkbank. Les mer på www.fhi.no/folkehelseprofiler og se KommuneHelse statistikkbank, khs.fhi.no.

Tema	Indikator	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Åsnes
Befolkning	1 Befolkningsvekst	0,23	0,37	1,1	prosent	
	2 Personer som bor alene, 45 år +	28,8	26,7	25,6	prosent	
	3 Valgdeltakelse 2015	53	60	60	prosent	
Levekår	4 Vgs eller høyere utdanning, 30-39 år	75	79	83	prosent	
	5 Lavinntekt (husholdninger), 0-17 år	15	13	11	prosent	
	6 Inntektsulikhhet, P90/P10	2,5	2,5	2,7	-	
	7 Barn av enslige forsørgere	21	17	15	prosent	
	8 Arbeidsledige, 15-29 år (ny def.)	5,4	3,2	2,7	prosent	
9 Uføretrygdede, 18-44 år	5,1	3,5	2,6	prosent (a,k*)		
Miljø	10 God drikkevannsforsyning	88	85	92	prosent	
	11 Forsyningsgrad, drikkevann	83	80	89	prosent	
	12 Skader, behandlet i sykehus	11,4	11,9	12,8	per 1000 (a,k*)	
	13 Ensomhet, Ungdata	-	17	18	prosent (a,k*)	
	14 Fornøyd med lokalmiljøet, Ungdata	-	66	70	prosent (a,k*)	
15 Medlem i fritidsorganisasjon, Ungdata	-	59	63	prosent (a,k*)		
Skole	16 Trives på skolen, 10. klasse	86	87	85	prosent (k*)	
	17 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	33	25	25	prosent (k*)	
	18 Laveste mestringsnivå i regning, 5. kl.	35	25	26	prosent (k*)	
	19 Frafall i videregående skole	29	24	24	prosent (k*)	
Levevaner	20 Fysisk inaktive, Ungdata	-	14	13	prosent (a,k*)	
	21 Overvekt inkl. fedme, 17 år	29	25	21	prosent (k*)	
	22 Alkohol, har vært beruset, Ungdata	-	16	14	prosent (a,k*)	
	23 Røyking, kvinner	23	15	10	prosent (a*)	
Helse og sykdom	24 Forventet levealder, menn	76,3	77,4	78,2	år	
	25 Forventet levealder, kvinner	81,6	82,1	82,8	år	
	26 Utdanningsforskjell i forventet levealder	-	5	4,8	år	
	27 Psykiske sympt./lid, primærh.t.j., 15-29 år	194	153	142	per 1000 (a,k*)	
	28 Psykiske lidelser, legemiddelbrukere	134	132	130	per 1000 (a,k*)	
	29 Muskel og skjelett, primærhelsetjenesten	299	280	262	per 1000 (a,k*)	
	30 Hjerte- og karsykdom, beh. i sykehus	16,7	17,4	17,3	per 1000 (a,k*)	
	31 Type 2-diabetes, legemiddelbrukere	50	42	35	per 1000 (a,k*)	
	32 Lungekreft, nye tilfeller	42	53	55	per 100 000 (a,k*)	
	33 Antibiotika, legemiddelbrukere	288	226	229	per 1000 (a,k*)	
	34 Vaksinasjonsdeknning, meslinger, 9 år	96,3	95,3	94,7	prosent	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

1. 2014. 2. 2014, i prosent av befolkningen. 3. Avgitte stemmer i prosent av stemmeberettigede. 4. 2014, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utd.). 5. 2013, barn som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal median. 6. 2013, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 7. 2012-2014, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 8. 2014, ledige per januar mnd. (ny def.) i prosent av befolkningen. Def. avviker fra SSBs. 9. 2012-2014, mottakere av varig uførepensjon. 10. 2014, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli (der minst 12 prøver er analysert) og stabil drikkevannsløyper. Omfatter rapportpliktige vannverk. 11. 2014, befolkning tilknyttet rapportpliktige vannverk i prosent av totalbefolkningen. 12. 2012-2014. 13. 2012-2014, u.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 14. 2012-2014, u.skole, svært eller litt fornøyd. 15. 2012-2014, u.skole, medlem ved undersøkelsestidspunkt. 16. Skoleåret 2009/10-2014/15. 17/18. Skoleåret 2012/13-2014/15. 19. 2012-2014, omfatter elever bosatt i kommunen. 20. 2012-2014, u.skole, fysisk aktiv (svett og andpusten), mindre enn én gang i uken. 21. 2011-2014, KMI som tilsvarende over 25 kg/m², basert på selvrapportert høyde og vekt ved nettbasert sesjon 1. 22. 2012-2014, u.skole, drukket så mye at de har følt seg tydelig beruset én gang eller mer i siste 12 mnd. 23. 2010-2014, fødende som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. 24/25. 2000-2014, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 26. 1999-2013, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 27. 2012-2014, brukere av fastlege og legevakt. 28. 2012-2014, 0-74 år, legemidler mot psykiske lidelser, inkl. sovemidler. 29. 2012-2014, 0-74 år, muskel- og skjelettplager og -sykdommer (ekskl. brudd og skader), brukere av fastlege og legevakt. 30. 2012-2014. 31. 2012-2014, 30-74 år, brukere av blodglukosesenkende midler, ekskl. insulliner. 32. 2004-2013. 33. 2012-2014, 0-74 år. 34. 2010-2014. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Utdanningsdirektoratet, Norsk pasientregister, Medisinsk fødselsregister, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen som eies av Helsedirektoratet), Krefregisteret, Nasjonalt vaksinasjonsregister (SYSAK), Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Reseptregisteret og Ungdata-undersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved HIOA. For mer informasjon, se khs.fhi.no